

בן ציון סאלק

בס"ד
ישיבת רבנו יצחק אלחנן--ירושלים עיה"ק

מוקצה #3

בענין כלי שמלאכתו לאיסור

משנה וגמ' דף קכד. כל הכלים עד "יתיב רב ספרא"
טור בית יוסף דרכי משה שולחן ערוך ומשנה ברורה שח:ג-ה

ההבדל בין מוקצה מחמת חסרון כיס וכלי שמלאכתו לאיסור ועוד בדין מוקצה מחמת חסרון כיס
משנה ברורה (י), ביצחק יקרא שם, חזון איש מד:יג, ערוך השלחן שח:כג

הגדרת צריך מקומו-קונטרוס התשובות של הגרמ"פ זצ"ל בס' טלטולי שבת עמ' ב', לעומת אז נדברו ח"ל, שמירת שבת כה' כ: (כד), ורב ש.ב. כהו עמ' 9 נפק'מ במאורר הגדרת צריך גופו--תוס' דף ס., שמירת שבת כה' כ:יב דווקא אם אין לו כלי אחר--משנה ברורה (יב) אגר'מ (ה:כא,יב) אין כלי היתר מונח לפניו אין צריך הרבה. טלטול שלא לצורך כלל--שוע' הרב סע' טז, שוע' סע' ד' ומ'ב (כג), והערת מו'ר שליט'א טלטול ע'י עכ"ם--מ'ב (טו)

הגדרת כלי שמלאכתו להתיר וכלי שמלאכתו לאיסור--משנה ברורה (י), שוע' סע' יב, ומשנה ברורה (קע), חזון איש מג:כ
אם עשיר זרק לאשפה וזכה בו העני--חזו"א שם
קטניות בפסח ומצה שרוי' למי שנוהג איסור--דרשו 180
האם מאוורר כלי שמלאכתו לאיסור או כלי שמלאכתו להתיר--אגרות משה ג:מט, מנחת שלמה ס' ט', ששכ"ה יג:לה, כח:כד, רב ש.ב. כהן 121-122

אם התחילו לטלטל שלא ברשות-משנה ברורה (יג), (גר'א רסו:יב ד'ה ומי, גר'א יו"ד רסו (ג)) חזון איש מט:ח

אצ"ג פטור אבל להרמב"ם דפסק כר"י דמלאכה שאצ"ג חייב גם בכאן חייב וכבר כתבנו מחלקותם בס' רמ"ב ע"ש והרמב"ם יפרש המשנה כאיקימתא ראשונה בגמ' דמיירי במקום סכנה ובאמת מותר לכתחלה והא דתנן לשון פטור הוי משום סיפא דמשנה ע"ש :

ב והטור שפסק כר"ש כתב באמת בזה"ל המכבה הנר מפני שהוא מתירא וכו' שאין בו סכנה פטור אבל הטור ואם יש בו סכנה מותר לכתחלה ואם כיבהו מפני שחם על הנר או על השמן או על הפתילה פטור ואם כיבהו כדי להבהב הפתילה חייב עכ"ל דהוה צריך לגוף הכיבוי כדי שתהא הפתילה נוחה לאחור בה להבה ולכן צריך לכבותה ואח"כ להדליקה והוה כמו כיבוי לעשות פחמין דמיקרי צריך לגופה ורבינו הבי"ל לא כתב רק מותר לכבות הנר

רע"ט [דיני מלמול הנר בשבת וכו' י"ד סעיפים] :

א דע דבס' זה וכן לקמן בדיני מוקצה שנתבאר דיני נר אם מותר למלטלו או אסור מפני שהוא במים להאור ומטעם מינו דאיתקצאי לבין השמשות כמו שיתבאר ולכן בלא הדליקו בו בשבת מותר למלטלו וכן ע"י תנאי י"א שמותר כמו שיתבאר והוה הכל בנרות שלהם שהיתה כלי ככל הכלים ונתנו בו שמן והדליקוהו ואם לא ההדליקה היתה כלי היתר אבל בנר שלנו שקורין לאייכטער או פמוטות שלנו שקורין לאמפיץ המה בעצמם מוקצים מטעם שאינם ראויים לשום תשמיש רק להדליק בו והוה מלאכתו לאיסור שאינו ראוי למלאכת היתר כלל והיא מוקצה גמורה אף כשלא הדליקו בה כלל ועל כן יש טועים בזה לכן כתבנו זה דנרות ופמוטות שלנו לעולם אסורים במלטול בשבת :

ב נר שהדליקו בו באותו שבת אע"פ שכבה אסור למלטלו דכיון דאיתקצאי לבין השמשות שהיה בס' לדבר האסור איתקצאי לכולי יומא והוה כלל גדול במוקצה מפני שבה"ש שהוא התחלת השבת והוא עיקרו של שבת אם חלה עליו או איסור המוקצה אמרינן מינו דאתקצאי לבה"ש אתקצאי לכולי יומא והוה כמו קניית שביתה דעיקרו הוא בה"ש ואפילו לטי שסובר בס' ש"ט דלא אמרינן דנעשה בס'ם לדבר האסור אלא כשהיה בדעתו שתהיה שם כל יום

בשביב שיישן החולה שיש בו סכנה עכ"ל ולא כתב יותר שלא רצה לכתוב בפלוגתא זו מפני שעכ"פ איסור דרבנן יש גם לר"ש ובכ"ל הלכות שבת לא נכנס דבותינו בעלי הש"ע להפריש רק בין האסור ובין המותר כמ"ש בס' רמ"ב ע"ש וועט"ז שכתב דמותר ללמוד בפני נר של שעה מפני שאין בזה איסור תורה כשיחזקו הנר דהוה משאל"ג וכבר בארנו בזה בס' ער"ש סעי' ז' דאפשר לומר שיש בזה גם איסור מצעיר ע"ש ומה שכתב המג"א בדברי הכ"מ פ"א בהפ"ט שזין מלאכה שאל"ג וזין פסיק רישא כבר בארנו בס' רמ"ב ומה שהקשו על הטור דפסק כח"מ ס' תכ"ד דחובל בחבירו פטור מתשלומין מטוס קס ליה דדרכא מיניה והא הוה משאל"ג הדכר פשוט דס"ל להטור דכשם שהי"ב מקלקל בחובל ומצעיר כמו כן חייב בא"ל לגופה ושלא בדברי התוס' וע"ה . ד"ה מפי ע"ש ויתבאר במקום אחר בס"ל :

השבת ולא כשהיה דעתו לסלקו למחר וכמ"ש בס' רע"ז סעי' י' מודה במינו דאתקצאי לבה"ש אתקצאי לכולי יומא דאמרינן אף אם היה עומד להכבות באמצע שבת והטעם נראה דאם הבס"ס הוא ר"מ מחמת שהניח המוקצה עליה כמו העמדת נר על השלל או אבן על פי החבית וכן כל כיוצא בזה שביכולת להסיר המוקצה מתי שירצה ע"י ניעור או מלטול הצד בזה יש מי שאומר דבעינן שיניח על כל השבת אבל בבס"ס כזה שמיד שהדליק הנר אין בידו להסיר הנר מהאור בזה לכ"ע תלוי רק בבה"ש אף אם עמד להכבות באמצע שבת וכלל"ד ועט"ז סק"כ ול"ג כן בס' הפוסקים ודו"ק :

ג אבל נר שהדליקו בו באמצע שבת כגון אינו ידו הדליקו או הדליקו מפני היוצרת או מפני חפץ מסוכן מותר למלטל הנר אחר שכבה לפי מה דק"ל בס' ש"י דאין מוקצה לחצי שבת כלומר דרק בבה"ש אמרינן מינו וכו' אבל לא באמצע שבת דלא אמרינן מינו דאתקצאי למקצת שבת אתקצאי לכולי שבת וכ"כ בשכבה מותר למלטלו וכן מוכח בגמ' ומה"י . דאם פחד שיענשו אותו מותר למלטל הנר אחר שכבה וכו' רש"י סס סכנה לאו דווקא והמג"א סק"א תפס כפשוטו תימה ועכמחה"ש וכת"ש וכת"ת כתב כשם ברכ"י דמי כענינו ואור הנר מוזק לו אעפ"כ אסור למלטלו פ"ט נ"כ

נ"כ תימלא יותר מוב
ד וכן אסור
לאחר ש
השמן מ
אתקצאי
מטעם ו
להדליק
אסור ב
נ"מ בזה
שעה או
ה נר זה
נופו ופ
דמותר לצ
בבה"ש ה
מלאכתו
כמ"ש ש
להשבת
ולכן אסור
יכתב רבי
ומטעם ש
דס"ל כרע
בשדעתו
על כל ה
ומקצו ומ
המוקצה לג
ומקצו אלא
מטעם שכת
כירה והמ
ומקצו ע"ש
כנר מחר ונ
כן וגם השל
וא"כ מט
י כתב רבינו
והנר מאוס
ש"י רע"ז והמ
דמותר מפ
והמותר ית

כג וזה שמועיל אם ראויה לכיסוי כלי זהו בשבר הבא מכלי דכיון שהיה עליה שם כלי מבעוד יום לא יצאה בשבת מהורת כלי א"כ אינה ראויה לכדום אבל דבר שאין בו שייכות כלי כגון צרורות ואבנים או כלים הנשברים קודם שבת ונורקו קודם שבת לא'שפה ולא הגביהן עני קודם השבת דאז בשבת דינם ג"כ כצרורות ואבנים ואפילו אם ראויים לכיסוי כלים אסור למלטן בשבת אפילו רוצה לכסות בה כלי א"כ ייחרן מבעוד יום וזהו כלל גדול במוקצה דכל דבר שאין תורת כלי עליו מבעוד יום הוי מוקצה גמורה דאסורה במלטול אפילו לצורך גופו או מקומו ופתילה מקרי כלי ושיורי פתילה מקרי צרורות ואם הפתילה ראויה לאיזה תשמיש מותר למלמלה לצורך גופה או מקומה אבל נר של חלב או של שעווה ראינו ראויים לשום מלאכת היתר בעולם אסורים אפילו לצורך מקומן כיון דאין להן צורך גופן כלל ממילא דהוויין כצרורות ואבנים דלא כיש מועים בזה ואומרים דנר שלימה מותרת במלטול ומג"א סק"ח וכן הנרות שלנו שמדליקין בהם נרות או שמנים כמו לאייבמער"ם ולאמפי"ן אע"פ שלא הדליקו בהן באותה שבת או אפילו לא הדליקו בהם עדיין כלל הוויין מוקצה גמורה כצרורות ואבנים כיון שאין ראויים לשום מלאכת היתר ולא דמי לאלו שבזמן הגמרא שהיו דולקין שמן בכלים גמורים וראוי לזכור זאת ולא לשעות בזה וכבר הזכרנו זה גם לעיד סו' רע"ט סעיף א' ע"ש וכן עצים הם מוקצה גמורה (וע"ז סק"ו) :

כד הרלתות הם כלי השמיש שהרי משתמשים בו לפתוח ולנעול אמנם דלתות הבית אע"פ שהן כלים מ"מ כיון דמחוברים לקרקע הם אין להן מוקצה גדולה מזה וכשנתפרקו בין בחול בין בשבת אסורים במלטול מפני שלא הוכנו למלטול ומכ"ס גם הלכה ו' ופשוט הוא דאם נתפרקו בחול וייחדו אותן לתשמיש תלוש כגון לאכול עניו או לישן עליו וכיוצא בזה דמותר אבל נתפרקו בשבת אינו מועיל הייחוד דמינו דאתקצאי כבה"ש אתקצאי לכולי יומא וכ"ש לפרקם בשבת מהברוילים שקורין קרוקע"ס שיש בזה איסור סתירה ולפ"ז אפילו אם בכך יום דרכן בגילה לפרקן ולישן עליהם בשבת אסור משום סתירת בנין ואם רוצים בשבת לישן עליהם יפרקם מבעוד יום וייחדן לתשמיש שינה וכ"ש שאסור לנועלן בשבת משום

איסור בנין וכן גם החלונות אסור לישור ולהחזיר דמחוברין הם ומג"א סק"ג :

כה אבל דלתות מכלים כגון של שירה תיבה ומני יבולים לישור מהם אבל אסור להחזירן משום גזירה שמא יתקע בחוקה כפיכין ויתירות והוה ליה גמר מלאכה וחייב משום מכה בפטיש ורש"י ר"ע ג' הכליטו אבל משום בנין אין כאן דאין בנין וסתירה בכלים וול"ע על המג"א סק"ג שכתב דלא כרש"י ודפי"ך כל הכלים הנישלים בשבת דלתותיהם שנתפרקו מהם כחול מותרים במלטול וכן כשנתפרקו בשבת מפני שתמיד שם כלי עליהן וראויין תמיד לתשמיש דגם כשנתפרקו יכולין לכסות בהן את הכלים :

כו אבל של צד של תרנגולים אע"פ שאינו בנין נמור מ"מ כיון דהוא מחובר לקרקע אסורים בלישור ובין להחזיר וכשנתפרקו אסורים במלטול כדלית הבית דכיון דעכ"פ הם מחוברים לקרקע יש בנין וסתירה וממילא דהם מוקצים וכן דלתות אכסדראות ורפתי בקר ודלתי בורות אע"פ ששע"ש ברפיון וכן הדלתות תלוים ברפיון מ"מ כיון שהבנינים מחוברים לקרקע יש להם דיני דלתות הבית :

כז וזהו הכל בדלתות התלוים בברזל או בחב"ש והמה כהבנין עצמו אבל כיסויים בעלמא כגון כיסויי בור ודות אע"ג דשייכים להבנין מ"מ כיון שהוא כיסוי בעלמא אם יש היכר שהוא כיסוי כיון שיש להם בית אחיזה דאז מותר למלטול ובבא יש לחוש משום בנין כיון שמשמש לו וכיסויי כלי שהכלים מחוברים במיש לקרקע א"צ בית אחיזה כיון שאינם בניינים ממש ומ"מ אסור למלטול עד שיתפרק ויעשה בהם מעשה ויכניס לכך מבעוד יום ושישתמש בהם מבעוד יום דכיון שקצת היכור לקרקע יש להם נהי דלא מצרכינן בית אחיזה מ"מ והיכר צריך ואם החבית קבורה בקרקע לנמרו כיון שלה צריך בית אחיזה דזהו כבר ודות ואפי"ן כיסויי כלים שאין להם היכור לקרקע כלל יש שאומר דצריך איזה תקון דאין זה תורת כלי כדלית הגשבר מכלי אבל מדברי הטור וש"ע סעיף י' נראה כן ומג"א סק"ג שכתב זה לדון פסוק ולע"ז דודע דנראה דבמקום שתקון מועיל מחשבה ג"כ כדלית כמו שיתבאר בהריות וכן דעת אחר מהגדולים סק"ז ומתוך קושי הא"ר סק"ה :

כח פחם של בנדים מו' דרך כלי שמלו' לצורך מקומו נשפ' חודה או עדיין ראויה ל' קצ"ל שני מע' ענין טומאה מים רכשניטל השברים ונמצ' לא דמי לשנ' התמיש וחדש' ששם דזימנין שדא לישול ב' פ"ג שנינו שם א"ת התקינה לכ' ענין שבת כן ד"י אינה ראוי' מ"ג סעיף י"א : ס"א ונל' מחט' ס"ג ונחט' על סק' כ"ג בזמן הנמ' מחצלאות ע"ה מ"מ מוח' ע"ה מ"מ מפני ע' אפילו אין בהן יתיר אפילו מ' אסור י"מ' לאשפה יוראה ו' שחמשין במחצ' גם השחצלאות דאיכר ואין מו' מחצלאות בומה לאשפה ולכן גל' אי"כ ייחרם מנ' ייחרן לתשמיש דמותר לצורך ג' מלניות וז' אתה מחתתי

ת"ש כ"ג

רש"י דחשיב כגו"ל, והיינו ע"כ גו"ל שנגמרו בשבת ומצוה דאסרינן אף בשל ח"י וצמ"צ כי דדברי השו"ע בלחזי ולא לחזי, הלכא שלא כיון למש"כ.

בביצה כיון צ"י מצוה דגו"ל שנגמרו בשבת אסריי ולא מהני ביה תנאי כדלמנר שם ואי יש מוקצה בו כי אזמין לכו מהי הוי, וה"כ בחינן רחויין ביה"ש לא מהני לכו הזמנה, ויש לעי' אי זה דוקא לר"י דבשי טיבה רחוי ביה"ש חזנ גר"ש דשרי להצננה בשבת ונר שבתה הלא צגו"ל מסה דעתה מניהו ח"כ וי"ל דמהני הזמנה, ונראה דגם לר"ש לא מהני הזמנה דלא נהלקו צגו"ל ועממה דחין מוזמין צנב שם דלא ידע אי גמרי למהר.

(יב) המ"ב סי' ש"י צב"ל ד"ה בשל, כתב דנר ח"י שבתה מותר ויש לעי' כיון דבשעה שדולק אסור, דלא חזי למידי אור דנעשה בסוס לשלבתה, ח"כ ליחסר אח"כ, ואי משום דקו"ל כר"ש בלא דחיי צידים מאן לימא לן דבשל ח"י לא מיקרי דחי צידים כיון דהנר מיהא מיוחד יחוד גמור לשעתו להדלקה ועש דחי צידים היינו נמי שמתידה יותר לענינו ונדחה משאר עניני תשמישין.

(יג) שו"ע סי' רע"ט ס"ד חס התנה בו, לכאורה נראה דבעינן תנאי להשתמש בו ולא תנאי לעטלל מיהו כיון דרחוי להשתמש ושומד לכך כיון שמתנה שאין מוקצה גבל בשבת שפיר מהני, ונראה דדין זה תלוי לפי המקום והזמן דבמקום שאין משתמשין צנר ללורך גופו כלל דמני לסיכי זיירי ומזורי שבת קב"ג אי' והפ"י נר שבתה דלוקו צו בשבת והפ"י של מתנה אסור, וכמדומה דצמקומנו ח"ן שום תשמיש צנרות ללורך גופן, וכלהו אסורי, ולאחרונים ז"ל סתמו צוה, ולי"ע.

(יד) כתב הגר"ע בחוספותיו פכ"ד אות ק"פ דבשר חי מותר ליהנו לכלבים הפ"י נדעת הר"מ והרשב"א דאסור לעטללו הפ"י לר"ש, כיון דנמלך ע"י השתא לכלבים שרי, ויש נע"י דח"כ חבן שנוגך עליה לפעם צה אגוזים בשבת יהא שרי, הלא ודאי כל דלא חזי ביה"ש והשתא נמני לא חזי יותר מביה"ש מודה ר"ש דלא מהני מהשבת בשבת, ועוד דלא שרי ר"ש הלא צו"ש ומלפ"ה, וככה לא שייך יושב ומלפ"ה, וכן חנן קפ"ו צ"י חבזי קש וחבזי עלים כו' חס התקין למאכל בהמה כו' ומשמע דהתקין מצעד יום קאמר, ומתני' דהתם מוקי לה שמואל כר"ש.

(טו) שבת קפ"ה אי' מעלעלין את החב"ב כו', מצוה צבוגין דלמד כל ישראל בני מלכים מעלעלין כל בני הראוין לחיה, ויש לעי' מ"ש מהבזי קש דהנן צמתני' דסתמן אסורין שמומדין להסקה כמש"כ הר"ן, והש"ע דראוין לאכילה בהמה, וי"ל דכהא בתלז והרדל שאינן שומדין לשום תשמיש עסקינן, ובהני אמרינן כיון דראוין לחיה השיבי תשמיש אדם כיון דלוי הוי ל"י היה היה לו לורך צה, ומכלן רחי' לכלים שאין לו לורך צהן היום נא השיבי מוקצה, כיון דראוין לתשמיש, והיינו נמי ועממה דעבל דאמרינן דלוי צעי מפקור נכסו, הש"ע דבוק סוף חין דעתו לאוכלה היום מ"מ חין כבלל המוקצה, ויש לעי' נדעת התו' לקמן בשמעתין דבשר חי דלא חזי לאומלא שרי לר"ש, מ"ש מהבזי קש דאסורי אף לר"ש כיון דעומדין להסקה הש"ע דראוין למאכל בהמה, וה"כ נחי דראוין לכלבים מ"מ הא עומדין לאדם, ועוד יש לעי' צמה שפ"י ח"י דבשר חי למי' כל ישראל בני מלכים חן שרי לעלעליניהו אף לר"ש הש"ע דהשתא קיימא לאכילה אדם ומ"ש מהבזי קש, וי"ל צוה דבזי קש סתמן להסקה, אצל בני למאן דיש לו חיה סתמן אף לחיה.

(טז) קב"ח אי' צער תפוח, פי' הר"ן סרוח שאין רחוי לכלבים הלא לחיה, ולי"ע מה ענין זה לפלוגתא דר"י ור"ש, הא מאן דשרי צברי זכוכית שרי אף לר"י, ומאן דאסר אסר אף לר"ש, ויש לפרש תפוח שנתפה בשבת, וזה תלוי בפלוגתא דר"י ור"ש, והנה דעת רז"ה והרשב"א דבלא חזי לאומלא אף דחזי לכלבים מ"מ חשיב מוקצה אף לר"ש, ויש לעי' לפ"י מאי פריך מצר אווחא ומשמע דחי לאו דהך דר"מ נוחא, ועי' דס"ד דר"ש שרי, והא דמשיני שאני צ"ח כו' היינו עובדא דצ"ח שאני שאינו תפוח וחזאי לאומלא, וה"כ לכל צער חי, והרז"ה הק' לנפשי' מהא דפריך לקי קמ"צ צ"י עממה דחזי

לר"ש, ומצוה שם דאף מידי דחזי לכוס אסור דלא דמי לחזי לכוס של צער דהכא חין הקמח והחטים רחויים לאכול בלחזי ענין שנעשה לצדק, ונראה דלאו משום נולד קאמר הלא דכיון דחשיב כגו"ל אסור הש"ע דחזי לכוס ולענין לכוס לא היה אסור, מ"מ הפת חשיב דבר חדש ולזה לא היה מוכן והוי כדבר שאין רחוי לכוס שנחבשל דהש"ע דלא הוי נולד מ"מ חשיב מוקצה למאן דאסר מוקצה, וה"כ צהיה ציד ח"י אסור אף לר"ש דחשיב כגו"ל.

(י) שו"ע סי' שכ"ה ס"ד פת שאפה כו' יש אסורים בו, כי המ"א סק"ע משום נולד, וכי המ"צ בשעה"ל אות כ"ב דלהמתירים נולד שרי, וזה תימא דלא הביא המהצר דעת האוסרין נולד צמ"י ש"ה כלל, הלא הכא חשיב כגו"ל וכמש"כ צסה"ת וכמו שהאר"י צ"י, ומה שהאר"י המ"א דהכא קמה וחטים לא דמו לקדירות רוחות ולפולין ועדשים כיון דביה"ש היו מיוחדים להיות הט"ס נראה דלאו קושיא היא דשל ח"י שאני, וסג שנפני הפרוחין שהיו האפרוחין ע"י כל ביה"ש דהכל מוקצה, אי של ח"י הוא שרי, דלא הל ע"י יחוד נמלכתה צמ"י ח"י, וכיון דעבידי נהיות רחוי בשבת חשיב כמעטות הנוצנין וכמש"כ סק"ת, ומיהו כ"ז צהפה פת דלא אסור משום נולד, [ומיהו צה"ג חשיב גס פת נולד וכמש"כ הר"ן צע"י ס"ן], חזנ צנונד גמור נראה דחין נהנק בין שג ישראל גבל ח"י ולא מהני צוה גמור צידו אדם דהא אסרינן עממות וקניפין משום מוקצה הש"ע דגמרו צידו אדם, וכדלמנר שבת כ"ט אי' וכן אפר כורה ציה חי' אי' אסרינן משום נולד הש"ע דגמרו צידו אדם, ובשבת י"ט צ"י כתבו תו' דשמן של צדדין היינו חזנ והלך אסור דחשיב מוקצה הש"ע דהוי כגמרו צידו אדם, ומצוה שם דגמע מנהרות המושבין דהתם המים צעולם, ונפ"י נראה דעכו"ם שחקק קצ צבקעת דמצוה שבת כ"ט אי' דאסור לר"י היינו הפ"י צחקק צבקעת שלו, ולא דמי לאפה פת דהתם כלי חשיב נולד וביה"ש נא היה כלי צעולם, והלכך לדין דקו"ל צמ"י תל"ה נאסור נולד צו"י"ע, עשה כלי בשבת מעלים שלו נמי אסור הש"ע דמיקנינן צהפה פת ונפ"י עכו"ם שעשה מנעל צו"י"ע אסור נדין, והני דשרו שהציא בהג"ה פ"ג דבי"ה ס"ל דגולד שרי צו"י"ע, והני דאסרי חשבי לכו כגו"ל, וכמדבריות דחשיב כגו"ל כדלמנר שבת מ"ה צ"י וכמש"כ לעיל צעום האוסרין פת, והרמ"א הביא דין מנעלים צמ"י רנ"צ בשבת והקיל דקו"ל דהתיר נולד בשבת, חזנ צו"י"ע יש לאסור, וכ"ז דלא כהמ"א סי' תקפ"ו דשיע' ל"י דלהמתירים פת שאפה ח"י ה"ה חקק צקעת של ענמו, ומוקי להא דרצ"ח בשבת צחקק צבקעת ישראל, ועוד רחי' למש"כ מסוג"ה שם דפריך ולמחי נולד הוא נימא דרצ"ח צחקק צבקעת של ענמו, והשמועין דשרי, ומיהו ישאר ק"י המ"א על המהצר שם שהתיר שופר שעשה ח"י, מיהו צמ"צ כי צעם הנה"ש דלא חשיב נולד דמשיקרה קרן והשתא קרן, עוד י"ל דסתם המהצר אהני דמתירים נולד צו"י"ע, ומיהו יש לישב דברי המ"א ולחלק כללי שנעשה מעלים עדין מעלמות וקלפין ודמי לפת, ולי"ע, וצמ"צ סי' תק"ח צשה"ל אות ל"ה כי לקולה כדברי המ"א וקשה להקני צוה, [ומיהו יש לעי' צעשה צנב למא לא חשיב נולד כעשה כלי].

כ"י המ"א סי' ש"ח ס"ק נ"ו דצמ"ת ח"י שנשחטה בשבת [היינו שחטה ח"י] חין צה משום מוקצה ולכאורה להאוסרין פת שאפה ח"י דחשיב כגו"ל ה"ה הכא אסור, ומיהו כיון דמתה מאליה שרי אפשר דהכא נמי חשיב כמתה מאליה, ומיהו להני פוסקים דאסרי צריחה שמתה י"ל דה"כ אסור להני דאסרי פת, ואם שחטה צו"י"ע להני דאסרי מוקצה צו"י"ע ואם צהמת ישראל נחנבלה אסורה וכן שחטה ח"י אסורה, ל"ע צבהמת ח"י להני דאסרי פת.

(יא) שו"ע סי' ש"י ס"ב צבה"י י"א דחין הכנה שייך בשל ח"י ואפ"י גו"ל שצידו מותרים, כבר כתבנו סק"ו דמוקצה דגו"ל היינו צ"י דברים, א. אחזי ולא אחזי, ב. קדם שנתקלקל, ג. צנגמר בשבת, וכלל בני בשל ח"י שרי, אצל בלא חזי כלל הוי כאצנים ולרורות, מיהו יש לעי' דהא נחלש בשבת אסרינן משום מוקצה וכי

ג) שאלה: הראיתי למרן שליט"א משחק הנקרא סקרבל (דילוקס) והיינו שהאותיות נאחזות במקומן במשבצות האם חשיב ליה כלי שמלאכתו לאיסור ואסור בטלטול?
תשובה: משחק זה הו"ל מוקצה כיון דאסור לשחק במשחק זה בשבת. אכן אם הילדים משחקים בחתיכות המשחק או שהשתמש בהם כדי ללמדם צורת האותיות אז לא הו"ל מוקצה.

ד) שאלה: משחקי ילדים של הגרלה, או משחקי הקוביא (דייס בלע"ז) וכן משחקי קלפים וכן משחקים שאסורין מחמת שיש בהן משום עובדא דחול, האם מותר לטלטלם בשבת?
תשובה: אפי' משחקים אלו כיון דמיוחדים לקטנים לא הו"ל מוקצה.

בענין כלים שמלאכתם לאיסור

ה) שאלה: הנה המ"ב סי' ש"ח ס"ק י"ב פסק בענין כלי שמלאכתו לאיסור דהיכא שהותר לו לטלטלו זה דוקא אם אי אפשר לו בענין אחר כגון שאין לו כלי היתר אחר להשתמש בו זה הוא דחשיב ליה לצורך גופו, האם נוהגין כך להלכה, וכן עד כמה יש לו לטרוח להשיג כלי היתר כגון שלא נמצא בקירוב מקום כ"כ?

תשובה: והנה על מה שמזכר במ"ב סימן ש"ח ס"ק י"ב, נראה, שאין לטרוח הרבה בהשגת כלי היתר, ורק אם נמצא בקירוב מקום, בלי טירחא רב, יש לו לשמש בכלי היתר ולא בכלי שמלאכתו לאיסור, ומסתבר דאם אין לו כלי היתר אף שיכול לשאול אצל אחר מותר בכלי האיסור, דלכן לא כתב המ"ב, ומיירי שאין יכול להשיג, אלא כתב, ומיירי שאין לו.

שאלה: כלי שמלאכתו לאיסור המונח במקום שאינו מתאים לכבוד שבת לדוגמא עט המונח על השלחן בשבת האם מותר להסירו מחמת כבוד השבת, מי חשיב ליה כטלטול לצורך גופו ומקומו או לא?
תשובה: טלטול כזה לא חשיב כטלטול לצורך מקומו, וזה גופא כבוד שבת שאינו מטלטל דבר שנאסר לנו בטלטול.

ז) שאלה: האם מותר להוציא דבר המותר שנשאר במכונתו (קאר) ואם יש לחשוש למראית העין?

תשובה: והנה נראה, דאם ליכא מראית עין, מותר לפתוח דלת מכונית ולהוציא משם דברים שצריך, ונראה שמוותר לסגור הדלת אח"כ ג"כ, דעצם המכונית אינה מוקצה דכשהיא בחצרו רגילין להשאיר שם דברים כיון שהוא מקום שמור בחצרו דדאי הרבה אינשי עושין כן, ומטעם זה אף אם ידמן מקום שיחמהו האינשי אין לאסור במקום שלא יראו ואינו ככל דבר האסור מפני מראית עין משום שאין לאסור ממש בזה.

ח) שאלה: מכונת פֶּעַץ (רענטילאטור) שמנשב על אדם אחד בחדר האם מותר לסלקו לצד אחר

ומה שכתב: „ויותר מזה מצינו ברשב"א קכ"ד דקאמר קנים טעמא מאי וכו' והלכך לאו צו"ג מקרי אלא הו"ל כמחמה לצל וכו'. נראה דמשם ראי' שאין ההיתר משום דלא שייך הטעם של איסור מוקצה דמה לי צורך גדול ומה לי צורך קטן אלא שהתירו חז"ל במקום צורך כמו שדייק משם השה"צ בס"ק י"ג (ומש"כ ודוק לא הגעתי לזה). ולפי שאין ההיתר משום דלא שייך לגמרי הטעם של איסור מוקצה אלא דהתירו חז"ל מה שראו שנחוץ להתיר שפיר יש לחלק גם בהיתר שלצורך גופו בין נחוץ הרבה לאינו נחוץ הרבה.

ובזה אפשר להבין מה שלכאורה קשה על מה שחידש המ"ב בס"ק י"ב מכח הגמרא הנ"ל דאין היתר אלא באין לו כלי של היתר מהא דסעיף י"ד דמנעל חדש מותר לשומטו מעל הדפוס אע"פ דמלאכתו לאיסור כיון דשם כלי עליו מותר לטלטלו לצורך מקומו היינו שמותר לטלטל גם הדפוס בידים, ועיי"ש במ"ב דה"ה אם הוא רפוי דיכול לשמוט המנעל בלא טלטול הדפוס דמותר נמי לטלטל הדפוס וזה בניגוד לכאורה להנ"ל. אבל זה לק"מ שהרי באמת המ"ב מביא שם את הא"ר דמחמיר והמ"ב מסיק ובמקום שקשה להשמיט המנעל בודאי אין להחמיר. אנו למדים דזה היסוד שכתבנו דלעולם לא נפקע לגמרי השם מוקצה אלא דהתירו מה שלא אפשר באופן אחר ולא חייבו חז"ל לטרוח יותר בשבת מבחול כדי לשלוף המנעל מעל הדפוס בלא טלטול הדפוס (ועיי'ן היטב בסימן ל"א).

ולפיכך אינו קשה מהא דסעיף ט"ז דמותר ליטול הקנה מהחלוק אפילו הוא מלאכתו לאיסור ולמה לא נאמר דישמוט החלוק מעל הקנה כמו שמבואר שם באם הקנה מוקצה אלא משום דכן דרכו בחול וקל ביותר לא הטריחו לשנות מכפי שנהוג בחול ואין זה דומה למה שפסק המ"ב באם יש לו כלי של היתר שלא ישתמש עם הכלי שמלאכתו לאיסור דאינו מחויב לשנות מכפי שנוח לו ורגיל בחול.

ונחזור לנידונינו דלא בעינן צורך גופו ומקומו ממש אלא גם בגלל סידור הבית או איזה צורך אחר לכאורה צריך להיות מותר דלא מצאנו שיהא חילוק בין צורך גדול לצורך קטן (וזה דלא כמו שצדדנו למעלה) ומאן מפסי, וכמו שנלמד מהשמטת הסנדל וההלוק הנ"ל. וההיא דגמרא הנ"ל דאמרו „משום איעפוש בהאי פורתא לא מיעפשי" פשטות הדברים שאין לו צורך כלל בזה וזה מוכרח שהרי המדובר במלאכתו להיתר (כמוש"כ השה"צ) וכוונת המ"ב דגם לאחר התרת כלים והתירו מה שמשתמש בו מ"מ לא התירו באופן כללי אלא דוקא במקום שיש נחיצות ומשתמש בו ממש ויטריד אותו אם יחפש להשתמש באופן ההיתר. [וגם המדובר שם למ"ד דאפי' כלי שמלאכתו להיתר אינו מותר אלא לצורך גופו ומשם לומד המ"ב לדידן בכלי שמלאכתו לאיסור].

וזה גם כוונת הרשב"א שמע"כ מביאו (איפוא זה הרשב"א) דכמו שלא התירו מחמה לצל לפי שאין זה מונע ומטרידו ממנוחת שבת כמו"כ לא התירו את זה. ולפי' ההיתר של טלטול נר חנוכה בשבת דף מ"ה הוא פשוט. ולא נראה בעיני החילוקים הדקים תילי תילים שמע"כ כתב וחדש בזה כיון שעיקרו הוא מדרבנן. ובכל אופן אם צריך להזמין אורחים ומצטער אין לך צורך מקומו גדול מזה.

והא דמביא ראי' מניעור ודחיפת המוקצה דאסור לדחוף החמץ שלא יהי' ברשותו ויבא לאכול איני יודע למה כתב דהוי רק כעין ראי' הלא זה ראי' ברורה לכאורה. אלא דאפשר לדחות כיון שיכול לכסות לא התירו כלל.

ועוד נראה לי לכאורה דההיתר של צורך גופו ומקומו בטלטול מן הצד וההיתר דגור"מ בכלי שמלאכתו לאיסור הם ב' ענינים. דיסוד ההיתר של צגו"מ בכלי שמלאכתו לאיסור בגלל שלא ירגיש עצמו בשבת כמו במאסר אבל ההיתר של טלטול מן הצד דמותר גם בדבר שאינו

B. When a כלי שמלאכתו לאיסור May Be Moved

A כלי שמלאכתו לאיסור may be moved for one of the following specific purposes:

1. לצורך גופו — when needed to perform a permissible act. For example, a hammer may be utilized to crack open a nut; a screwdriver may be needed for the purpose of removing wax from a candleholder on Yom Tov.^[4]

2. לצורך מקומו — when one requires the place upon which the item is resting. For example, a hammer that was left on a chair may be moved if one wants to sit on the chair.^[5]

§ Included in לצורך מקומו

- a. If a כלי שמלאכתו לאיסור adversely affects a person to the point that he cannot remain or use the area, the object may be removed. The movement of this כלי שמלאכתו לאיסור is included in the concept of לצורך מקומו.^[6] For example, if a fan is blowing on an individual and it is extremely uncomfortable for the individual to remain in the room, the fan may be moved. Similarly, if the alarm of an electric clock is ringing on Shabbos and the noise is disturbing an individual, the clock may be moved in order to eliminate the noise.*

*Note: Care must be taken not to remove the plug while moving the appliance.

4. ש"ע סי' שח ס"ג ומ"ב. וע' בהגהות רע"א בסי' שו על המג"א ס"ק טו שכתב דשמחת חתן מיקרי צורך גופו ומותר לשלוח נרות כסף לחתן. וע' בחזו"א סי' מד ס"ק יג שכתב דדין זה תלוי לפי המקום ולפי הזמן. עיי"ש.

וע' בתהלה לדוד סי' שח ס"ק ה שכתב דלפעמים מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו הגם דעכשיו עדיין אינו צריך לו, אם הכלי שמלאכתו לאיסור מונח במקום שעלול ליגנב או ליפסד ואח"כ כשיצטרך להכלי לא יהיה לו כלי להשתמש בו. עיי"ש.

5. ש"ע סי' שח ס"ג. וע' תהלה לדוד סי' שכד ס"ק א שכתב דאפי' לצורך בהמה מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור.

6. ים יששכר, הובא בשש"כ פ"כ הערה כד, שמתיר להוציא התפילין מהחדר כדי להתיר תשמיש המטה, וא"כ הרי מבואר מזה דמותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור כדי להשתמש במקום.

מסורת הש"ס עם הספוט

(6) לקמן קבלה מספוט... (7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

הנהרות הב"ח

(6) בני נחמתי בן רב... (7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

גליון הש"ס

גמ' א"ר רב שמואל... (7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

ליקוט רש"י

(7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

הנהרות וציונים

(6) נלסם מן ה'... (7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

ליקוט רש"י

(7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

מסורת הש"ס עם הספוט

(6) נלסם מן ה'... (7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

מסורת הש"ס עם הספוט

(6) נלסם מן ה'... (7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

הנהרות הב"ח

(6) נלסם מן ה'... (7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

גליון הש"ס

גמ' א"ר רב שמואל... (7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

ליקוט רש"י

(7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

הנהרות וציונים

(6) נלסם מן ה'... (7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

ליקוט רש"י

(7) נלסם מן ה'... (8) נלסם מן ה'...

במה אשה פרק ששי שבת

ו.

בב"ב. הוא כמין עמוד רחב מלמטה ודק מלמעלה ומיטלטל והמנוי מממדיו לפני הלון מנוטו וממקצו מחוץ לו ומולה כהן גבועט ורלוטות למור: בערשה. אשתריר"ל נע"ז והן מאזניס גדולות לשקול למור ושעור ומשם הן על פן: ה"ך אחר ששלוותיו. שטלו כהן ולס של ממכת הן עמולות: הבער"ד. גוף העטפת מעמד המומס והטול מעמד את קמלוטו והקולן את ממדומו והקולן את שליטתו שהרי כהן קטעיס והעמרה הוא פן (6) ארוך שהקנה שקורין יס"א והלשון תמוז בו והשלטת קבועת בקנה וכולן הפן ארוך מעמדן שהו פלי"ל ששמי כפום המאזניס מלוות כהן רש"י: רבא אבר. כרימ"א (6) דקמני וענפת הוי מכשית פון שיש עליה חומס פון שאין עליה וזת לאו ארישא דליידי כמכשית נהיט קיימי מרוביה אלף מד מכשית דליש וזת מכשית דלשה ולדדון קמני: וטואה אשפת קרימ"א. הא דקמני וענפת פון שיש עליה כו' לאו ארישא קאי דקרי ליה מכשית נהיט אלף הכי קלמר וענפת שאלמו שנטמאת פון שיש עליה חומס ללאו מכשית הוא חומס דהוי מכשית ובי קמני רישא מכשית נהיט שאשפן עליה חומס: דמאי חויא. למכשית דקמני אינה חייבת עטמל: אונרת בה שיערה. היוולא מון לקטוריה כורכמו סביב הממט ומזמנת הממט כשכנה מממיהה שלף יראה שיערה: ותדווי כבדוית. דמנת מנימין (לקמן דף ע"ב) כירית טוריה מלמטת ויואלין בה ויהא כמין אעדה שיערה לשוקיה ממל כמי שוקיה להדקן שלף יפלו על גולה: שדורה. ללאו מכשית היא אלף טענה הכלים לכמי שוקיה וזו (7) אלף טענה הכלים דלמקן טוריה כפרקין דלעיל"ו ויואלין בה שערין לה עס כמי שוקיה ולא הי משאיו ויואלין דקון דלגניטומא היא לא שלפא ומחוי והאי ממט נמי לגניטומא דשער כלשה ערוה"ו ולא מוריא ומלח לא מלח לממליה: חולקת. לכאן ולכאן כאלמנה דלשה שקורין גיורו"ל נע"ז: ושבת דמאי חויא. הכי כשנת אינה חולקת שיערה: שם על והבייש דה בח"ה חולקת שיערה. עוקן: ושבת. מוחנת העוקן כשכנה והטעם שגדלשה השני מונח על פדמתי: ונעמ"א דהא חולקת שיערה וזו (8) הפן עם העור שלמעלה הימנו ויש לו שמי פיות"ו ותוחב רגלו (9) ונגמלא מפרש מלי טעמא גזרו ביה: ולא ביהודי. ולא כגמל יחיד: בזמן שאין ברצו סכה. כש"ס רישלמי"ו מפרש דלא ליחשדיה דענין ליה לחבייה מוסי ככניה לשון רבתי דילמא ממחיי עליה ושקיל דלעיל"ו ליה וממטי ליה כד"י כשכנת שנת ומיחו מן שיש כרגלו מכה שרי ובגמרא"ל בעי כתי מיניהו יחב ליה: ולא בתפיל"ו. כדמפרש טעמא בגמרא (לקמן דף ע"ב): ויא בקמ"ו. שוחמין ועוטיין לרפואה: שאינו וזן דמוסחה. אלב בקמיע מומחה שרי דמכשית הוא חוליה לאחד מלבושו: שריון קסדא ומנפיים. מפרש בגמרא"ל: אינו חייב השאת. דכולהו מין מלבושין נינהו כחול מלמלחה: גמ' שפיי הגוריה ויה. בני אלס הנשמעים מן הגוריה היו: הגננים ויגנ. הרואה ליכנס וכנס שהנכנס יראה חמלה שאין אלס רואה: ודיוואא אל: שמה ש' ארביס מנחן והוא לא ידע ורואהו ויביטו שאלו כאן: ונאצי. שיש לו שמי פיות ויכול לנטולו מב' גדרין אלב ניכר מי הוא לפנים ומי הוא לאחור וכשנטולו זה הפוך נראה הכנס כאלו הוא פניו: ויכר מןומו כקרקע: ודרתו זה את זה. דחמקין. שהיו סגוליהן מסוממין כעין ארסם שיעשין לרגלי הסוקים דלשהין עביס: אל יצא. אישה כשנת כדמפרש לקמיה דכשנת היה מעשה ומעין"ו המאורע אסרו: אלמה תנן. כממכת ביה: משלחין

רב נחמן בר יצחק אמר שומאה אשבת קא רמיח. דלפילו נלאו טעמא דהוי מכשית דלשם היא טמאה מכל כלי מעשה והשפת פון לרבה פון לרד נחמן בר יצחק מוקמי מרוביה כרבי נחמיה ולא מטמא מעטס מכשית דלשה אלף מעטס מכשית דלשם או מעטס דהוי כלי מעשה ולדדון קמני פון לרבה פון לרד נחמן בר יצחק: דמאי חויא. פיי קבועתס למאי חויא והא משוי הוא וקשה לר"י דלסן כן מלי משני הוואל ושהה חולקת כה שיערה אטו משום הכי לא הוי משוי והא אינו לא מלשש ולא מכשית אלף נראה לפרש למאי חויא למה היא רגילה ללאת כה כחול אמר רב יוסף כו' וזמנ הכי פריך ושבת למאי חויא נהי כרגילה לנשאה כשפיל שזכירה לחלק כה שיערה כשנת מיהוי משוי כיון דלשם לא מלשש ולא מכשית וכקבועתס פיי כסמון כשנת למאי חויא והאל כשנת אינה חולקת שיערה וקשה לר"י דלא דלא מנה ליה לאסור לחלק כה שיער כשנת ועוד דלמאי פריך כה אסור אפילו יאה ממנר מקשה והא משוי הוא: הווא"ל ויא אונרת בה שיערה. נראה לר"י שמוחנת הממט כמון הכשנה דוחקת אל סכסכה כדי שלף יפלו שיעריה מון לקטוריה והשפת אחי שיער דלשה כעין כירית שמוחנת כמי שוקיה שלף יפלו על פדמתי: ותדווי כבדוית שדורה ותשתרי"ו פירש קבועתס דהי הכי דהמס לא חיישי לדימלא משלפא ומחלא הוואל ולגניטומא עירא"ל ה"י אל ניוחס למשלפן וחחויי מהאי טעמא וקשה לר"י דהא ככלים אין ויואלין בהו כשנת דמיטיקן דילמא משלפא להו משום דהוי מכשית כמו שפירש"ו א"פ"ג דלגניטומא עירא"ל כמי כירית דהלל ענין אחד אלף כירית כאלמנה וכלים כשמיס דלמתיקן לקמן (דף ע"ב): ועוד דלמה לו להוכיח כאן טוריה ומשמרי וזמנה לר"י דה"פ ותמיח ככירית הוא ליה למימר ומיחו ככירית ומשמרי וזמנה לר"י דה"פ ותמיח ככירית שיואלין בה לפי שאינה טוריה משום שאינה מכשית דאינה ניי לשהה כיון דלינה כ"א כאלמנה והוא טעמא הכללי דלשה כ"א לזרין כמי שוקים ה"י האי ממט שהיא טוריה לפי שאינה אלף טענה הכלל"ו ששמרי דאינה מכשית וח"א אמאי לא משני השתא כמון עס של וזב ליה כדלשה כדמתי לזרין דמפרש: ושמעון קוח מעה גבי השערה. קול של סנדל המסומר: (ש"ך ג"פ) לא בגמיר"ו ולא בגמיר"ו שאינו תפור. מיהם לר"י והא קמני סיפא זה הכלל כל שיואלין בו משעון לנטולו לכמות בו את האלי או לממון בו כרפי העמה א"פ"ס המסומר נלווחין בו כחול ואמאי אין משלחין אותו ב"ט ו"ל דהתמיוו בו לפי שנת חקלה על דו"י כי היכי דלשקר ליה בשממתי ר' אלעזר כרי שמעון לנטולו לכמות בו את האלי או לממון בו כרפי העמה א"פ"ס הכלל דקמני המס לא קאי אלף אמנבל שאינו תפור ואלו דלפי דברין על גמלן דלשקר ליה ב"ט חשיב כמו לזרין גופו ממש"ר ללשח דברים שמלמלחין לאיסור כיון שגאה חקלה על דו"י ליכא שממתי י"ט: אין

עין משפט

א מ"י פ"ט מ"ח... ב מ"י פ"ט מ"ח... ג מ"י פ"ט מ"ח...

רבינו חננאל

קוב"ל. יש מי שאמרו... הכישי הכשיט הוא... הכישי הכשיט הוא... הכישי הכשיט הוא...

חשב שלמה

על רבנו חננאל

ליקוט רש"י

ר"ש פ"ב... ר"ש פ"ב...

ליקוט רש"י

ר"ש פ"ב... ר"ש פ"ב... ר"ש פ"ב...

ליקוט רש"י

ר"ש פ"ב... ר"ש פ"ב... ר"ש פ"ב...

טעמא חולקת ומכשית כלי מחסות טמאים (ב"ב ע"ב) וי"ט ל"ה ע"ב... ויא בקמ"ו. שוחמין ועוטיין לרפואה: שאינו וזן דמוסחה. אלב בקמיע מומחה שרי דמכשית הוא חוליה לאחד מלבושו: שריון קסדא ומנפיים. מפרש בגמרא"ל: אינו חייב השאת. דכולהו מין מלבושין נינהו כחול מלמלחה: גמ' שפיי הגוריה ויה. בני אלס הנשמעים מן הגוריה היו: הגננים ויגנ. הרואה ליכנס וכנס שהנכנס יראה חמלה שאין אלס רואה: ודיוואא אל: שמה ש' ארביס מנחן והוא לא ידע ורואהו ויביטו שאלו כאן: ונאצי. שיש לו שמי פיות ויכול לנטולו מב' גדרין אלב ניכר מי הוא לפנים ומי הוא לאחור וכשנטולו זה הפוך נראה הכנס כאלו הוא פניו: ויכר מןומו כקרקע: ודרתו זה את זה. דחמקין. שהיו סגוליהן מסוממין כעין ארסם שיעשין לרגלי הסוקים דלשהין עביס: אל יצא. אישה כשנת כדמפרש לקמיה דכשנת היה מעשה ומעין"ו המאורע אסרו: אלמה תנן. כממכת ביה: משלחין

הוא מלאכת האיסור ורק לפעמים משתמשים בו גם שימוש של היתר. דינו ככלי שמלאכתו לאיסור (ג). ואם רוב השימוש הוא להיתר, או אם משתמשים בו לפעמים לאיסור, או אפילו עומד הכלי לשימוש לאיסור ולהיתר במידה שווה, דינו ככלי שמלאכתו להיתר (ד). ודינו כפי שיבואר להלן סעיף פ. ז. כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו "לצורך גופו" או "לצורך מקומו". וכדלהלן, אך אסור לטלטלו כשאין כל צורך לטלטלו בו כיום (ט). ואף אם מלטלו דרוש מפני שחס עליו שלא יתקלקל או שלא יאבד (טו).
 ח. "לצורך גופו" — כלי שמלאכתו לאיסור, מותר לטלטלו כדי להשתמש בו שימוש המותר בשבת, כגון פטיש לפצח בו אגוזים, גפרור לחצוץ בו שיניו (ובלבד שלא יעשה בשבת כל מעשה להכשירו לשימוש זה) (ז). מחט להוציא בה קוץ (ח). ואולם אם יש לו כלי של היתר — עדיף להשתמש בו, ולא יקח את הכלי שמלאכתו לאיסור (י).
 פ. ומותר גם לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור כדי לתת אותו לחברו (כ). או לצורך בהמה (כא).

(ג) סי' שח במ"ב ס"ק י' וע"ש בביה"ד ד"ה קורדום. (ד) ע"ש במ"ב ס"ק ה', ועי' שו"ת אב"י סי' נה ס"ק ב. (ט) סי' שח סעי' ג, ועי' להלן רע' רגס: כלי שמלאכתו לאיסור ראוי למלאכה המותרת בשבת, כמו עט מחולקת בע"מ והרשבי"א, אי מותר לטלטלו לצורך מקומו, עיי' בסו"ט רסו בהגהות רע"א ד"ה שם בא"ד אלא, תהלי"ד שם סו"ט ה', ועיי' סי' שח בפמ"ג א"א ס"ק יב ובמ"ב ס"ק לו, ערוה"ש סי' רעט סעי' א, ועיי' שו"ת אב"י סי' נה ס"ק ב' וסי' תא. (טו) עיי' סי' שח סעי' ה' ובשעה"צ ס"ק כו, דבמקום הפסד מרובה יש להקל ולטלטלו עיי' ככר או הניגוק וכדו', שם במ"ב ס"ק כו, גם מחמה לצל או כדי שלא ייגבג, ועיי' סי' שלו סעי' יז ובמ"ב ס"ק מו, דנ"ה שאר סוגי מוקצה במקום הפסד, ועיי' סי' שח סעי' ה' בהגהות רע"א יח, מחלוקת הראשונים, ולדעת הרא"ש חייב משום תיקון כלי, ואילו לדעת הרמב"ם חייב משום מחנה, עיי' ש. (יח) סי' שח סעי' יא ובמ"ב ס"ק מו, ועיי' סי' יג סעי' כח ובביה"ד ד"ה כדו'. (יט) סי' שח במ"ב ס"ק יב, וע"ש בשעה"צ ס"ק יג דמוכח כן מר"א בשבת קכד א, וע"ש בהגהות להרא"מ הרוח"ק, ועיי' במ"ב ס"ק נז בשם הט"ז, ואולי י"ל דמכיון שמוחר לו לטלטל לצורך מקומו של הדפוס, עיי' לא הבדילו בין כדרכו לבין כלאח"י, ועיי' מנחת שבת סי' פח ס"ק לג וחזו"א סי' מט סו"ט ה'. ולי"ע אי צריך לטרוח אחרי כלי של היתר, או במקרה שקשה יותר לעשות את המלאכה בכלי של היתר, אי נקרא אין לו כלי של היתר, ועיי' בתוספות שבת בהקמתו לה' מוקצה שכותב, דהתירו חז"ל אף אם אפשר לטלטל בענין אחר בהיתר גמור, ועיי' גם קצוה"ש סי' קח בבה"ש ס"ק יד, שמקשה על ראיתו של המ"ב הנ"ל, ועוד יש להקשות על דברי המ"ב, דהא אין הלכה כר"א שם, וצ"ע. (כ) ולענין לטלטל כלי שמלאכתו לצורך הנכרי, שמעתי מהגרשו"ו אויערבך שליט"א, דאפשר דצורך הנכרי חשיב כצורך של אחר השבת, וכן משמע קצת בסי' שח במ"ב ס"ק לה, שכתב, "שצריך הישראל" (ועיי' גם תולדות שמואל ה"ג בהשמטות לרד קצב — י"ג). ואף כלי שמלאכתו להיתר שפיר מותר ליתן גם לנכרי, היינו משום דחשיב נמי כצורך קצת של הישראל, אבל אין זה חשיב כצורך גוי"מ, ומ"מ נראה, באשה שכבר קבלה את השבת, דמותר לה למסור לבעלה כלי שמלאכתו, אם אומר לה בפירוש שזה עובר דבר שמוחר לעשותו בשבת, דמכיון שהיא

י. "לצורך מקומו" — מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לא רק כשהוא עושה זאת כדי להשתמש בו בגוף הכלי, אלא גם כשרוצה להשתמש במקום עצמו שבו מונח הכלי (כב). כמו הפטיש המונח על השולחן, והוא רוצה לפרוס עליו מפה, או כאשר הוא רוצה להגיע לאיזה דבר, והכלי שמלאכתו לאיסור מונע ממנו מלהגיע אליו (כג). כמו הפטיש המונח על המפה והוא זקוק למפה. אבל כאשר עצם הימצאות הכלי במקום שהוא מפרעה אותו, כמו הפטיש המונח על השולחן, והוא מתבייש בשל כך בפני האורחים, אין זה נחשב "לצורך מקומו", ואסור לטלטלו משם (כד).
 יא. כלי שמלאכתו לאיסור — משהגיע לידו בהיתר (כח). כגון שטלטלו לצורך גופו או לצורך מקומו, מותר להניחו בכל מקום שירצה כל עוד הוא בידו (כו). ואיך הוא חייב לסלקו מידו תיכף עם גמר השימוש בו או משפינו ממוקומו.
 יב. אסור לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור כשהטלטול הוא רק לצורך שמירתו של הכלי שלא יתקלקל או שלא ייגבג (כו). וכדלעיל סעיף ז, אך אם הוא זקוק לכלי זה לאחר זמן בשבת לשימוש לצורך גופו, מותר לטלטלו לשם שמירתו.

עצמה מותרת, לא מסתבר שיהא אסור ליתן לבעלה, אע"ג שאצלו עיינו חול, עיי' (כא) עיי' סי' שח סעי' א, וע"ש בתהלי"ד ס"ק א, וסי' יד בתהלי"ד ס"ק ז. (כב) עיי' בית שח סעי' ג, ועיי' לעיל הערה יט. (כג) שם סעי' יד ובמ"ב ס"ק נז. (כד) עיי' בית הבחירה שבת קנד ב ד"ה יש שואלים בדברים, וע"ש ברשב"א וברד"ה, מאירי ביעה כח ב ד"ה שפור שצוללים (עיי' סי' הקיח בשעה"צ ס"ק כח), ועיי' גם פסחים ו' תוד"ה כופה ומשמע שאם אינו רוצה שהכלי יהיה במקום הזה, לא מקרי צורך מקומו, וכ"ה בתהלי"ד מהר"ם סי' נא ד"ה וד"ל, אך שבעתי מתבייש, ד"ל דכל שמתבייש בפני אורחים, כגון שמונח על השולחן כשלא יא, אף שבעתי בחול אין מתבייש בכך, אבל כיון שבשבת מתבייש ולכן לא יכנסם לחדר בגלל המוקצה הנמצא במקום — צריך לקומו מקרי. ומהגרשו"ו שליט"א שמעתי, דמפורש בים יששכר על התוספתא ביעה (דה"ס כו א), שמתיר להוציא תפילין מהחדר, או לכפות כלי שמלאכתו על הגוף, כדי להחיר תשעה"מ, עיי' סי' שח במ"ב ס"ק יג. (כה) סי' שח במ"ב ס"ק יג, עיי' מחלוקת המ"א והגר"א אי התירו ודקא אם התחיל לטלטל בהיתר, ועיי' סי' רסו סעי' יב בביה"ד ד"ה יכול וחזו"א סי' מט ס"ק ח (ול"ע בהסברו דברי הגר"א, דעיי' בבאור הגר"א או"ח סו"ט רסו); אמנם מסתבר שכל שאפשר לסלק את המוקצה ולהניחו מידו — לא ישהנו אלא ינחנו מיד. סו"ט שלט שאפשר ל"ע, ועיי' סי' רסו במ"ב ס"ק יט; והיתר זה אינו אלא כלי שמלאכתו, סי' שח במ"ב ס"ק יג, ועיי' סי' קלו, ועיי' לעיל פרק יא הערה זו, והלן הערה נא. (כו) עיי' תוספות שבת בהקמתו לסי' שח, דאסור אפי' לתת מידו האחת לשניה, וע"ע תורת שבת לגבי הק"י ס"ק ד, דאין ספק שאינו אמת ודבריו דחויים, ועיי' סי' תמו בפמ"ג מ"ז ס"ק ב, דאפשר דשרי להחליף מיד ליד, לענין בתכמת שלמה ריש סי' שח מותר אפי' לתת ליד חברו שהוא ינחנו במקום שירצה, ועיי' סי' תרנא במ"א ס"ק כח ובפמ"ג שם וסי' תרנז ובמ"א ס"ק א, אי שי במ"ב סו"ט סי' שח ס"ק ט מבואר, דאם ישב או עמד, כשמתחיל ללכת הו"ל כשטול הדט. דבישע"ק סי' שח ס"ק ט מבואר, דאם ישב או עמד, כשמתחיל ללכת הו"ל כשטול הדט. ודבריו מתאימים להסברו של הארי"ש, פ"י מה' שבת ה"ה, והיינו דוקא כשעמד לפוש ולא לכתו, ועיי' שו"ת הרב סי' שא בקו"א ס"ק י. (כז) סי' שח סעי' ג, וע"ש במ"ב ס"ק טו, דעיי' נכרי מותר, ועיי' להלן פרק כב סעי' מא ופרק ל סעי' יט ובהערת שם.

כי טלטול זה נחשב „לצורך גופו“ (כח). וכן מותר לטלטלו לצורך שימוש מותר בלשהו, אף שעיקר כוונתו לשמירת הכלי ולא לשימוש (כט) בו (ל).

תהליך" סי' שח ס"ק ה; ועיין שבת ס' א הדי"ה לא בסנהל, דכל הוה ביה שום הנאה, אפי' רק הנאת שילוח לחברו משום שמחת יו"ט, לצורך גופו הוא נחשב, וכי"ה בבבבא טו א ברשב"א ד"ה הא דרב הונא, ומה"ט מותר לשלוח תפילין לחברו ביו"ט, שם בבבבא, אפי' שרבים הסוברים הם כלי שמל"א, וכולהו ערדה לב, ואיכ"כ כ"ש כשיש לו הנאה גופנית ממש, ועיין עירובין ס"א א תוד"ה כיון, דלטייל לו את הצעצוע החדש, שאר ענינים, כלצורך גופו הוא נחשב, ואיכ"כ לפי' מותר יהא לתת להניק צעצוע החדש, כיון שלקטן אין זה אסור להרעיש, וכולעיל פס"ז סעי' ב ר"ג ובהערה שם סי' ח וי' ועיין בחי' רע"א סי' שו על המ"א ס"ק טו, שהתיר לשלוח לחתן בשבת ליום החתונה גרות כסף (פמוטות), אם לא הדליק בהם באותה השבת, דמשום שמחת חתן מיקרי צורך גופו (מצאנו כן אפי' לענין מלאכה, עיין גיטין ברש"ש סוף דף ח ב), ואם מצא מצאיה בשבת כלי שמל"א, יש מקום לדון לפי' התיר הנ"ל, אם מותר להרעיש צ"מ להחזירו לבע"ל, דמי' אם מגביה פטיש לפצח בו אגוזים, או שמנבדו לקיים בו המצוה של השבת אבידה, הרי גם כאן עושה נחת רוח לבוראו, ושונם ללצורך גופו הם נחשבים — ועיין סי' תקפו סעי' כב בביאור הגר"א — ואפי' שאמרו בגמרא בי"מ ל' א, דלא דחינן איסורא מקמי ממונא, מי"מ כיון דעשיית המצוה חשיב נמי צורך גופו, תו לא חשיב כלל איסורא, ועיין עוד להלן, ואיכ"כ, וכן מסופק הגרש"ז אויערבך שליט"א, אלא לפי' יצא, דאבידה שלו עצמו יהיה אסור לקחתה, כי לא שרינן לטלטל מוקצה מפני שירא שיגנב במקומו, סי' שח סעי' ג, ושל חברו יהיה מותר לקחת, ועיין להלן, ועוד, דאם נאמר שהשבתה של אבידת חברו נקראת לצורך גופו, כי התורה צויתה להשיב אבידה, יצא שאם אביו יבקש לכבדו ע"י טלטול מוקצה בשבת, שגם זה בכלל לצורך גופו נחשב, ומותר לטלטלו, וזה לא עצמו, וע"ע שר"ה ח"ס או"ח סי' פב שהוא אסור בכד"ג, ולא מחזיר אלא במקום שהחזירו לו להציל את שלו, ולפי"ז, כל שכן אם מצא מוקצה מסוג אחר מסוג המוקצה, ולא כלי שמל"א, פשיטא דאסור להגביהו, כיון דאמרינן, דכל דבשלו מחזיר, בשל חברו נמי מחזיר (בי"מ ל' ב וע"ש ברש"ל), והרי בשלו אינו מחזיר, ולכן גם בשל חברו אסור. גם מסתבר דכל שראב או בעל האבידה אסורים בשלמה, ליכא נמי שום מצוה על אחרים, דאיכ"כ גם טלטול מחמה לצל בכלל שמל"א צריך להיות מותר בשל אחרים משום האי טעמא דקפדי מצוה, ונראה דהטעם הוא, דאף שכל אדם עומד להשתמש בו, משא"כ יותר משילוח מתנה לחברו, מי"מ נתינת מתנה חשיב שימוש שכלי עומד להשתמש בו, משא"כ יורה מחמה מתנה לחברו, קרוי שימוש, וכדחינו צורך מקומו הוא היתר מיוחד שאינו כולל בצורך גופו. ויותר כנה מצינו דהמאירי, הרשב"א והר"ז, ותו' בפסחים דלעיל הערה כז, לא התירו לטלטל כלי שמל"א כדי למנוע היזק או צער או לכסות חפץ, ולכן גם בהשבת אבידה אפי' דקפדי מצוה, מי"מ כמו שאסור בטלטול לבעל האבידה כגן אם אסור לאחרים, וליכא שום מצוה, וכי"ה בחי' הרמב"ן על הגמרא בב"מ הנ"ל (שנפס מחוש), "דכל שבשלו אינו ראוי, בשל חברו נמי אינו ראוי", ומי"מ נראה דרובה וקמה כדי להפיל בהם אומה, שפיר חשיב כצורך גופו (מסתבר דשלא בשעת מלאכה רוב השמישים רק להרעיש) ועיין סי' שח במ"א ס"ק יח, דטלטול גר שאינו חולק לכבוד הנכנס תינוק לביהכ"ס, בו חשיב צורך גופו כיון שאינו עושה בו כלום, ועיין לעיל הערה כז, בשם ה"ם יששכר, דמותר לכפות כלי שמל"א על גר כדי להתיר תשעה"מ, כל זה שמעמ' מהגרש"ז אויערבך שליט"א, וע"ע סי' רטו סעי' יג בבבב"ל ד"ה אסור, ולהלן פכ"ה הערה ה, ואם האבידה בביתו ודאי אסור להשיבה בשבת, סי' שו במ"ב ס"ק מט. (כט) סי' שח במ"ב ס"ק טו, ועיין תהליך שם סי' ס"ק ה. (ז) ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דלכאורה נראה שמותר לטלטל כלי שמל"א לצורך כלי אחר שמל"א, כגון לטלטל פטיש כדי לסגור בו דלת שלא ינסו גנבים ויגנבו

יג. כלי שניכר וידוע שעיקר עשייתו הוא למלאכה האסורה בשבת, כגון העט, הפטיש והגפרור, נחשב לכלי שמלאכתו לאיסור גם אם מעולם לא השתמש בו למלאכת האיסור, כר"ם, כלי שלא ניכר בו שהוא עומד למלאכה האסורה בשבת, כמו הקערה שייחד אותה להדליק בה גר שמו, או הארנק שייחד אותו להניח בתוכו מעות, לא יחשב כלי שמלאכתו לאיסור במה שמיחדו למלאכה האסורה בשבת אלא משישתמש בו שימוש אסור (לא).

יח. תפילין דינן ככלי שמלאכתו לאיסור, ואסור לטלטלן (לז). אולם נתיק של טלית ששכחו בו נרתיק התפילין, מותר להוציא את נרתיק התפילין כדי להשתמש בטלית, אם אמנם קשה להוציא את הטלית כשנרתיק התפילין בו. פטישים המונחים בחדר, או אפי' כסף ושאר מוקצה הנמצאים שם, המסתבר דכמו שמותר לצורך דבר המותר אפי' שאינו צריך אותו לבו כיו"ב, כך גם לצורך מוקצה, כדי שלא יגנב, כיון דקרי"ל שמותר לטלטל כלי גם לצורך דבר שאינו ניטל, ומצינו כע"ז שמותר להביא מפתח ביו"ט דרך ר"ה כדי לשמור על ממונו שלא יגנב, משום דחשיב צורך קצת, סי' תתיק במ"ב ס"ק ה, ואפי'ה אין מחזירין להטמין את המוקצה עצמו, אף להסוברים שעיקר איסור טלטול מוקצה הוא רק גזירה אטו הוצאה, לעיל הערה ד, ואפי'ה הוצאה עצמה מותרת וטלטול מוקצה אסור, וה"ו גם כאן, וחזינו נמי שמותר לטלטל ארנק בשבת כשביל חמור, אפי' דאובך חשיב ככלי שמל"א, כמ"ש בתפארת שמואל על השבת, וחמור דעת התו' שבת מג' ד"ה כבר דחשיב כאינו ניטל, ואף דשם נג' א ד"ה מהו כתבו דחשיב כדעת הגיטל, מי"מ אין זה לצורך שבת, וע"כ משום דחשיב כצורך גופו, שהרי מכאור שם דמשום צער החמור בלבד אין מחזירין לטלטל מוקצה, גם ע"ש קט' ברמב"ן, דקרינ' דאומני חשיב כלי שמל"א, ומסיק שם דגם כזה אסור לבעל כלי מהיכנו, ואפי'ה מכאור שם דש"ר לטלטל דבר המותר להצלת אותו הכלי גם למ"ד שאין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל, והיינו משום דעצם ההצלה חשיב כצורך גופו, אך צ"ע שם, מג' א' א' הקשו שם כל הני חיובות, והא תפ"ל דכ"י שלא אחזור האש בקורה חשיב ליידין כצורך גופו, אולם בפמ"ג מי"ז סי' רסה ס"ק א שלימין דאפשר שלצורך גופו ליידין שצורך לו בשבת, וכי"כ גם ב"ם יששכר הנ"ל בהערה כז, ולפי"ז גם בטלטול מוקצה מן הצד דלא שרי אלא לצורך דבר המותר, וה"ו דאסור כדי להגן על מוקצה אחר, אך צ"ע מנין להם כל זה, עכ"ז. (לז) עיין סי' רעט סעי' ו בבבב"ל ד"ה גר וסי' שי שלם ס"ק כה, דהזמנה לאו מילוא היא, לעי"ז בסי' שח במ"ב ס"ק לז מבואר דגר שלם (שלא הדליקו עדיין, ע"ש) היה מוקצה מחמת שמל"א (וע"ע לעיל הערה טו), אלא צ"ע צ"ל, דאם לא ניכר מתוך עצם הכלי, שהוא עומד לדבר האסור, כמו למשל קערה שידח אותה להדליקה, דסי' רעט, או כיס שיחזו להניח בתוכו מעות, דסי' שי, שהרי אפשר להשתמש באותו הכלי גם לזכר של היתר, וכן לי איסור כמו היתר, אמרינן המנהג לאו מילוא הוא, אבל גר שלם שכל עיקר עשייתו מראה שהוא עומד להדליקה, ודאי דאפי' הוא חוש אמרינן דהוה ככלי שמל"א, וכי"ה מצאתי כן בשבת מז' בתוד"ה לא, ועיין סי' רעט בפמ"ג יח ומנחת שבת סי' פח ס"ק כה, ועיין לעיל הערה כה בשם ה"ר רע"א. (לז) סי' שח סעי' ד ברמ"א ובמ"ב ס"ק כה, דעת חוריה שם וסי' שח בפמ"ג א"א ס"ק ה, ועיין תהליך סי' שח ס"ק תפילין חדשות שטרם הניחו בכלל זה, מנחת שבת סי' פח ס"ק לה (א), ע"ש דאפי' הכי"ס כלי שמל"א, ואדם מקפיד שלא להשתמש בהן שום שימוש אחר, וכולהו סעי' יט, עיין ה"ש סי' שח ס"ק כא, דצ"ל דכתבי הקודש זכויו קלים בדרגה אחת באיסורי מוקצה,

באר הגול
ה ערובין ק"ב
קכ"ד במשנה כד
לה רבא ו שם
כדמפרש לה רב
אמר ר' יוחנן
ח הרב המגיד
כ"ה בשם הפני
ס שבת קכ"ד

(ו) שְׂמֻקְפִידִים עָלָיו שְׁלֵא יתְלַכְלַךְ. הגה והוא הדין כלים המיוחדים לסחורה (ז) (ח) וּמְקִידִים עֲלֵיהֶם (בית יוסף בשם מימוני פרק כ"ה והמגיד פרק כ"ו): ב הַכֵּל כְּלֵי אֶפְלוֹ הוּא גְדוֹל (ג) וְכַבֵּד הַרְבֵּה, לֹא נִתְבַטַּל שֵׁם כְּלֵי מַמְנוֹ, לֹא מִפְּנֵי גְדוּלוֹ (ט) וְלֹא מִפְּנֵי כְבֵדוֹ: ג *כְּלֵי (י) שְׂמֻלְאֲכָתוֹ (ז) לְאֶסוּר, מִתֵּר לְטַלְטְלוֹ (וּאִם (ז) (יא) נִשְׁתַּמֵּשׁ לְאֶסוּר בְּבֵין הַשְּׂמֻשׁוֹת, כְּגוֹן נֵר שְׁהַדְלֵק, עֵין לְעֵיל סִימָן רע"ט) (יב) בֵּין לְצִרְף גּוּפוֹ, כְּגוֹן יְקָרְנֵס שֶׁל זְהָבִים אוֹ נִפְחִים לִפְצֵעַ בּוֹ אֲגוּזִים, *קָרְדֵם לְחַתֵּךְ בּוֹ דְבִלְתָּ, בֵּין לְצִרְף מְקוּמוֹ, דְּהֵינּוּ, שְׂצָרִיף לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמָקוֹם שֶׁהִבְלִי מוֹנַח שָׁם. וְהִמְתֵּר לוֹ לְטַלְטֵל מִשָּׁם (יג) וְלִהְיִיחָו בְּאִיזָה מְקוֹם (י) [א] שְׂרִצְיָה, אֲבָל מִחֲמָה (י) לְצַל, דְּהֵינּוּ, שְׂאִינּוּ צָרִיף לְטַלְטְלוֹ אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂרִיא (יד) שְׂרִיטָבֵר (טו) אוֹ יִגְנַב שָׁם, (טז) אֶסוּר. הגה כל מְקַצֵּה אֵינוֹ אֶסוּר אֲלֵא בְטַלְטוּלוֹ, (יז) אֲבָל בְּנִגְיָעָה בְּעֵלְמָא שְׂאִינּוּ מִנְדַּנְדוֹ שְׂרִי, וְלָכֵן מִתֵּר לְגַע בְּמִנְדָּרָה שְׁבֻבִית הַכְּנֶסֶת שְׁנֵרוֹת דּוֹלְקוֹת עָלָיו (יח) אוֹ בְתַנּוּר שְׂדוּלֵק בּוֹ אֵשׁ, וְכֵן מִתֵּר (יט) לְקַח דְּבַר הַתֵּר הַמְּנַח עַל דְּבַר מְקַצֵּה (מְרַדְכֵי פֶרֶק כֵּל הַפְּלִים וְרִישׁ בִּיצָה וְרַבְנּוּ יִרְחֵם חֲלָק י"ג וְהַמְּגִיד פֶרֶק כ"ה וְתַרומַת הַדָּשָׁן סִימָן ס"ו

שערי תשובה

[א] שְׂרִצְיָה. עֵין בְּאֵבָן הַעוֹזר סִימָן רס"ו שְׂדַעְתוֹ דְּדוּקָא בְּכֵלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ שְׂתוּרָת כְּלֵי עָלָיו וְרִשְׁאֵי עַל כָּל פְּנִים לְטַלְטְלוֹ לְצִרְף מְקוּמוֹ, לָכֵן כְּשֶׁבֶא יְכוֹל לְטַלְטְלוֹ לְאִיזָה מְקוֹם שְׂרִצְיָה, אֲבָל בְּמִקְצֵה גְמוּר אֶפְלוֹ בָּא לִידוֹ מֵעַרְב כְּלוּמֵר שְׂמִיחָתָה לְדָבָר שְׂאֶסוּר לְעֵשׂוֹת בְּשֻׁבָּת: (ז) נִשְׁתַּמֵּשׁ. פְּרוּשׁ, שְׁהֵי מִנַּח עָלָיו דְּבַר הָאֶסוּר דְּנִעְשָׂה בְּכֵס לְדָבָר הָאֶסוּר, אֲבָל אִם עָשָׂה מְלָאכָה בְּקָרְנֵס פְּשִׁטָּא לְטַלְטְלוֹ בְּשֻׁבָּת לְצִרְף גּוּפוֹ וּמְקוּמוֹ: (י) שְׂרִצְיָה. דְּכִינּוֹן שְׂהוּא בִידוֹ רִשְׁאֵי לְטַלְטְלוֹ יוֹתֵר, מִגּוֹן אֲבָרְהָם. אִיתָא דְּף קב"ו שְׂמִתָּה לְטַלְטֵל מְקַצֵּה בְּרַגְלָיו דְּרַךְ הַלוּכּוֹ, מִגּוֹן אֲבָרְהָם: (י) לְצַל. וְאִם חוֹשֵׁב עָלָיו לְתַשְׁמִישׁ מִתֵּר לְטַלְטְלוֹ אֶפְלוֹ עַקֵּר כּוֹנֵנוֹ מִחֲמָה לְצַל, וְרוּשְׁלָמִי פ

באר היטב

הַנָּדוֹן מִהַסְכִּינִים שְׂרִי לְטַלְטְלוֹ, וְהָא נִעְשָׂה בְּכֵס לְאֶסוּר וְלִהְתֵּר, עֵין סוּף סִימָן ש"י: (ז) וּמְקִידִים. אֲבָל אִם אֵינוֹ מְקִידֵי עָלָיו שְׂרִי, עֵין סִימָן ש"י סְעִיף ב: (ג) וְכַבֵּד. וְהוּא הֵדִין אֲבָן גְּדוֹלָה אוֹ קוֹרָה גְּדוֹלָה אִם יֵשׁ תּוֹרֵת כְּלֵי עָלֶיהָ מִתֵּר, רַמְב"ם: (ז) לְאֶסוּר. כְּלוּמֵר שְׂמִיחָתָה לְדָבָר שְׂאֶסוּר לְעֵשׂוֹת בְּשֻׁבָּת: (ז) נִשְׁתַּמֵּשׁ. פְּרוּשׁ, שְׁהֵי מִנַּח עָלָיו דְּבַר הָאֶסוּר דְּנִעְשָׂה בְּכֵס לְדָבָר הָאֶסוּר, אֲבָל אִם עָשָׂה מְלָאכָה בְּקָרְנֵס פְּשִׁטָּא לְטַלְטְלוֹ בְּשֻׁבָּת לְצִרְף גּוּפוֹ וּמְקוּמוֹ: (י) שְׂרִצְיָה. דְּכִינּוֹן שְׂהוּא בִידוֹ רִשְׁאֵי לְטַלְטְלוֹ יוֹתֵר, וְנִרְאָה לִי דְאֶפְלוֹ שְׂכַח וְנִטְלוּ בִידוֹ רִשְׁאֵי לְטַלְטְלוֹ יוֹתֵר, מִגּוֹן אֲבָרְהָם. אִיתָא דְּף קב"ו שְׂמִתָּה לְטַלְטֵל מְקַצֵּה בְּרַגְלָיו דְּרַךְ הַלוּכּוֹ, מִגּוֹן אֲבָרְהָם: (י) לְצַל. וְאִם חוֹשֵׁב עָלָיו לְתַשְׁמִישׁ מִתֵּר לְטַלְטְלוֹ אֶפְלוֹ עַקֵּר כּוֹנֵנוֹ מִחֲמָה לְצַל, וְרוּשְׁלָמִי פ

בארור הלכה

ורא"ש, וּבְכִלְהוֹ הַשַּׁעֵם דְּכִינּוֹן דְּקִפִּיד עֲלֵיהוּ מִיחַד לְהוּ מְקוֹם: * כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר. אֶסוּר הוּא רַק מִדְּרַבְנָן [פְּרִי מְגִידִים]. וְעֵין שָׁם עוֹד לְעֵנָן קנ"א ח"א ק"י, בֵּית * קַבֵּר תְּקוּעַ עַל יְדֵי שְׂרוּף, וְנִתְנִים שָׁם אֲגוּזִים כְּדִי לְשַׁבְּרֵם, הָאֲרִיף בְּהוּ וְלִבְסוּף צַדֵּי * קָרְדֵם לְחַתֵּךְ וְכוּ'. בְּמִשְׁנֵה חֲשִׁיב שָׁם עוֹד מְגִירָה לְגַר בַּה אֵת הַגְּבִינָה וְעוֹד כְּפֶה דְרָבִי שָׁם. וְהָיָה רַש"י פֶּרֶשׁ שָׁם שְׂהוּא סִינָן מְלֵא פְּגִימוֹת, וּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְּמִגְרָה מִשָּׁם אֵין בֵּין גְּדוּלָה לְקִטְנָה, דְּבְכִלְהוֹ מְקִידֵי שְׁלֵא יִפְגְּמוּ וּמִיחַד לְהוּ מְקוֹם, וְהוּא בְּכֵל מִסֵּר שְׂנוּזְכֵר שָׁם בְּמִשְׁנֵה, אֲבָן מִפְּרוּשׁ הַמְּשַׁנִּיחַ לְהַרְמַב"ם מִשְׁמַע דְּמִגְרָה קִטְנָה הוּא רַק בְּכֵל שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר, וְצָרִיף עֵינָן בְּטַעַם הַדְּבַר. וְדַע, דְּכַתֵּב הַפְּרִי מְגִידִים, וְהִעֲתִיקוּ בְּ בְרוּרָה, דְּכֵלֵי שְׂרַב מְלָאכָתוֹ לְאֶסוּר הוּא גַם כְּלֵי כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר, וְהִבְיֵא מִרַש"ב "א לְעֵנָן קְרָדָה, עֵין שָׁם. וְלַעֲנִיחָת דְּעֵמִי הֵיךְ נִרְאָה דוּחַ דְּוָקָא אִם עֲקָרָה הוּא רַק לִם אֶסוּר וְרַק לְפַעֲמִים מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְהֵתֵר, וְלַעֲנָן זֶה יֵשׁ רִאִיָּה מְקַרְדָּה דְּמִשְׁמַע מִרַש"ב "א כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר, דְּעֲקָרָה נִעְשָׂה לְתַבְשִׁיל, אֲבָל אִם דְּרַךְ הִכְלִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לִי וְרַק שְׂלֵאֶסוּר מִשְׁתַּמֵּשִׁין בָּהּ יוֹתֵר, מִגּוֹן דְּמִקְצֵה דְּעַתָּה מִנָּה, וְהִלָּא עֲשׂוּיָה לְמִלְאכָה

משנה ברורה

הַסְכִּין הַזֶּה חָשׁוּב יוֹתֵר מִסְכִּינִים דְּהַתְּרָא, אֶסוּר אִן לְטַלְטֵל הַנָּדוֹן כֻּלָּל, עֵין סוּף סִימָן ש"י: (י) שְׂמֻקְפִידִים עָלָיו. וְאִם הוּא אֵינוֹ מְקִידֵי, לֹא הֵיךְ לְדִיחָה מְקַצֵּה מִחֲמַת חֶסְרוֹן כֵּיס [מִגּוֹן אֲבָרְהָם]: (י) וּמְקִידֵי עֲלֵיהֶם. שְׁלֵא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵם כְּדִי שְׁלֵא יִתְקַלְקְלוּ, (ד) אֲבָל אִם אֵינוֹ מְקִידֵי עֲלֵיהֶם, אִף שְׁהֵם מִיחַדִּים לְסוּחוֹרָה (ה) וְנִתְנֵם בְּאוֹצֵר, גַּם כֵּן שְׂרִי לְטַלְטֵל: ב (ח) וְכַבֵּד הַרְבֵּה. וְהוּא הֵדִין (ו) אֲבָן גְּדוֹלָה וְקוֹרָה גְּדוֹלָה אִם יֵשׁ תּוֹרֵת כְּלֵי עָלֶיהָ, (ו) דְּהֵינּוּ שְׂמִיחָתָה לְדָבָר שְׂמִיחָתָה לְטַלְטְלוֹ, (ח) וּבְכֵלֵי מִתֵּר אֶפְלוֹ אֵינוֹ רַגִּיל לְטַלְטְלָה בִּימוֹת הַחַל, מִכָּל מְקוֹם לֹא אֲמִרְנִי דְּמִפְּנֵי כְּבוֹדָתָהּ הוּא קוֹבֵעַ לָהּ מְקוֹם וּמְקַצֵּה אוֹתָהּ מִדְּעַתוֹ מִלְטַלְטְלָה. וְנִרְאָה, דְּאִם בִּימוֹת הַחַל (ט) הוּא זְהִיר מְלַהְנִיעָה מְקוּמָה כְּדִי שְׁלֵא תִפְסַד וְתִתְקַלְקַל, (י) מִמִּילָא הוּא בְּכֵלֵי מְקַצֵּה מִחֲמַת חֶסְרוֹן כֵּיס וְאֶסוּר לְטַלְטְלָה: (ט) וְלֹא מִפְּנֵי כְבֵדוֹ. וְאֶפְלוֹ אִם הוּא מִשׁוּי שֶׁל כְּפֶה בְּנֵי אָדָם [עֲרוּבֵין ק"ב]: ג * שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר. כְּלוּמֵר, שְׂמִיחָתָה לְדָבָר שְׂאֶסוּר לְעֵשׂוֹת בְּשֻׁבָּת, (יא) וְאֶפְלוֹ אִם רַק רַב מְלָאכָתוֹ לְאֶסוּר, הוּא גַם כְּלֵי כְּלֵי זֶה: (יא) נִשְׁתַּמֵּשׁ. פְּרוּשׁ, שְׁהֵי מִנַּח עָלָיו בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת דְּבַר

אֶסוּר, וּבְדַמְסִים כְּגוֹן נֵר שְׁהַדְלֵק, דְּנִעְשָׂה אִן בְּכֵסִים לְדָבָר הָאֶסוּר, (יב) אֲבָל אִם עָשָׂה מְלָאכָה בְּקָרְנֵס, פְּשִׁטָּא דְּמִתֵּר לְטַלְטְלוֹ בְּשֻׁבָּת לְצִרְף גּוּפוֹ וּמְקוּמוֹ: (יב) בֵּין לְצִרְף וּמִיחָד (יג) שְׂאִינּוּ לֹא כְּלֵי הַתֵּר לְתַשְׁמִישׁ זֶה, דְּאִי לֹא הִכִּי אֵין לוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֵלֵי זֶה: (יג) וְלִהְיִיחָו בְּאִיזָה מְקוֹם. דְּכִינּוֹן שְׂהוּא בִידוֹ, שְׂנִטְלָה לְצִרְף גּוּפָה אוֹ מְקוּמָה, רִשְׁאֵי לִט יוֹתֵר. וְכַתֵּב הַמְּגִן אֲבָרְהָם, דְּהוּא הֵדִין אִם שְׂכַח וְנִטְלָה בִידוֹ (יד) רִשְׁאֵי לְטַלְטְלָה יוֹתֵר, אִף שְׁהִנְטִילָה הֵיךְ שְׁלֵא לְצִרְף גּוּפָה וּמְקוּמָה. וְעֵין (טו) בְּאֲחֻרוּנֵים שְׁהַכְרִיעוּ, דְּהֵיךְ לֹא שִׁיף אֲלֵא בְכֵלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר וְלֹא בְּמִקְצֵה מִחֲמַת גּוּפוֹ, כְּגוֹן מְעוֹת וְאֲבָנִים וְכִיּוּצָא בְּהֵן. וּבְבִאוּר הַגַּר"א לְעֵיל סִימָן רס"ו סְעִיף י"ב חוֹלֵק עַל הַמְּגִן אֲבָרְהָם וְסִבְיָרָא לוֹ הַתִּירוֹ אֲלֵא כְּשִׁתְּחִיל לְטַלְטֵל בְּרִשׁוֹת, וְכֵן מִשְׁמַע בְּר"ן רִישׁ בִּיצָה, עֵין שָׁם, וְעֵין לְקַמֵּן סִימָן ש"א סְעִיף קָטָן הַ בְּמִגּוֹן אֲבָרְהָם לְעֵנָן אֲזַמֵּל מִילָה. אִיתָא בְּסִימָן ש"א סְעִיף דְּטַלְטוּל מְקַצֵּה בְּגוּפוֹ אֶפְלוֹ לְצִרְף דְּבַר הַמְּקַצֵּה מִתֵּר, דְּזֶה לֹא נִקְרָא טַלְטוּל כֻּלָּל, (טו) וְלִפִּי זֶה, אִם מִנַּח אִיזָה דְּבַר מְקַצֵּה עַל הָאָרֶץ מִתֵּר לְחַפּוֹ * בְּרַגְלָיו כְּדִי שְׁלֵא יָבֵא לָן (יד) שְׂרִיטָבֵר. דְּהֵינּוּ שְׂחִיבְקַע בְּחֲמָה: (טו) אוֹ יִגְנַב שָׁם. דְּהוּא דְּמֵיָא דְּמִחֲמָה לְצַל. וְעַל יְדֵי אֵינוֹ יוֹדִיד, יֵשׁ לוֹמֵר דְּשְׂרִי בְּכָל זֶה [פְּרִי מְגִידִים]: (טז) אֶסוּר. וְאִם חוֹשֵׁב גַּם לְתַשְׁמִישׁ (יז) מִתֵּר לְטַלְטֵל, אֶפְלוֹ עַקֵּר כּוֹנֵנוֹ מִחֲמָה לְצַל: (יז) אֲבָל בְּנִגְיָעָה בְּעֵלְמָא וְכוּ'. עֵין בְּסִימָן ש"י סְעִיף ו' וּבְמִגּוֹן אֲבָרְהָם שָׁם, דְּהִיכָא דְּהִנְגִיעָה הֵיךְ לְצִרְף הַמְּקַצֵּה, כְּגוֹן שְׂכּוּפָה כְּלֵי עַל הַמְּקַצֵּה לְשִׁמְרָה, צָרִיף לְזַהֵר שְׁלֵא לְגַע בָּהּ, וְהוּגַר"א שָׁם בְּבִאוּרוֹ פֶּסֶק כְּתִרַב הַמְּגִיד, דְּנִגְיָעָה בְּכָל אֲגוּזֵי שְׂרִי אִם לֹא יָבֵא לְנִדְנֹד עַל יְדֵי הָא וְכֵן כַּתֵּב בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים: (יח) אוֹ בְתַנּוּר וְכוּ'. הֵינּוּ, אֶפְלוֹ בְתַנּוּר הַמְּטַלְטֵל, וּמִתֵּר לְגַע אֶפְלוֹ בְּשַׁעָה * שְׂדוּלֵק בּוֹ הָאֵשׁ: (יט) לְקַח דְּבַר הַתֵּר. הֵינּוּ, אֶפְלוֹ כֵּשׁ

שְׂעֵר הַצִּיּוֹן (ד) בֵּית יוֹסֵף וּמְגִן אֲבָרְהָם: (ה) כֵּן מוֹכַח לְעֵיל בְּסִימָן רנ"ט מִגּוֹן אֲבָרְהָם סְעִיף קָטָן ד' וְאֵלֶיהָ רַבָּה שָׁם. וּבְסִימָן זֶה סָתֵם הַמְּגִן אֲבָרְהָם וְלֹא בִּאוּרָה: (ו) מִגּוֹן אֲבָרְהָם רַמְב"ם: (ז) תּוֹסֵפוֹת שְׁבֵת וּפְרִי מְגִידִים: (ח) אֵלֶיהָ רַבָּה וּפְרִי מְגִידִים: (ט) עֵין בְּבִאוּר הַגַּר"א שְׂבֵתָה טַעַם עַל הַמְּחַבֵּר שְׂפָסֶק דְּלֹא כִרְס"י, שְׂפָסִידָא לָהּ בְּשֻׁבָּת קכ"ב דְּמִפְּנֵי כְּבוֹדוֹתָ קוֹבֵעַ לָהּ מְקוֹם, וְכֵן זֶה שִׁיף רַק בְּסִתְמָא: (י) הֵינּוּ, אֶפְלוֹ בְּגוּנָא דְּלֹא הֵיךְ פֶּסֶק רִישָׁא שְׂתַתְּקַלְקַל עַל יְדֵי הַסְּטוּל: (יא) כֵּן מוֹכַח בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים מִפֶּה שְׂבֵתָה לְעֵנָן קְרָדָה, עֵין שָׁם בְּבִאוּר הַלְכָה: (יב) מִגּוֹן אֲבָרְהָם: (יג) כֵּן מוֹכַח בְּשֻׁבָּת קכ"ד ע"א בְּמִקְרָא דְּמִשְׁנֵי, מְקוּלוֹת אֶפְשָׁר כִּדְר' אֶלְעָזָר, חֲרִי דָאִף שְׂמוּכְנֵין הֵיךְ לָהּ מִעַרְבַּ שְׂבֵת, דְּדָמִין וְחִלְקִין הֵיךְ, וְשָׁם כְּלֵי שָׁם לְהֵתֵר הוּא, אֶפְלוֹ הִכִּי אֶסוּר בֵּין דְּשֵׁלֵא לְצִרְף הוּא וּבְדִלְקָתוֹ, וְכֵן שְׂכּוּן בְּזֶה שְׂהוּא כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר: (יד) וְלִדְיָה אֶפְלוֹ בְּמִקְצֵה מִחֲמַת חֶסְרוֹן כֵּיס דִּינָא הִכִּי, וְכַתֵּב שְׂבֵתָה בְּסִימָן לְעֵנָן אֲזַמֵּל מִילָה [פְּרִי מְגִידִים]: (טו) אֲבָן הַעוֹזֵר וְהַדֵּן הַחַיִּים וְשָׂרָא אֲחֻרוּנֵים: (טז) חֲרִי אָדָם. וְאִף דְּהוּא כַּתֵּב לְכַסּוֹף דִּישׁ אֲוִרָה, מִכָּל מְקוֹם הֵלֵא בְּשִׁלְטוֹן עֲרוּף סָתֵם כֵּן לְקַמֵּן לְהַלֵּל כְּעֵזָה זֶה, וְכֵן פֶּסֶק בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים: (יז) מִגּוֹן אֲבָרְהָם בְּשָׁם הַרְיוּשְׁלָמִי:

בִּיצָחַק יִקְרָא סְעִיף א': וּמְקִידֵי. אֲבָל אִם רֹצֵה עֵתָה לְעֵלְמָא וְשֵׁלֵא יַעֲמֹד עוֹד לְסוּחוֹרָה, דַּעַת אֲדַמְרִיר וְלִלְהֵי דְלֵא הוּוּ עוֹד מְקַצֵּה עֵין שְׂש"כ פ"כ הַעֲרָה ע"ח. וְעֵין בְּסִיף ל"ה וּבְהַעֲרָה שָׁם. בְּעֵינָן אֲבָל הַעוֹמֵר לְסוּחוֹרָה, עֵין בְּהַעֲרָה לְסִימָן ש"י סְעִיף ב'. סְעִיף ג': בְּלֵי. כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר, אִם יוֹדְקָא לוֹ לְשַׁמּוּשׁ עוֹד הַיּוֹם, מִתֵּר לְטַלְטֵל כְּדִי לְמַנַּע קַלְקַל אוֹ נִגְבָּה, אֲבָל לְצִרְף מִתֵּר, חֲשִׁיב כְּמִחֲמָה לְצַל וְאֶסוּר. מִתֵּר לְקַמֵּן בְּשֻׁבָּת מְצוֹת הַשְּׂבֵת אֲבָרָה בְּפִשְׁטֵי וְכוּ' אִם יֵשׁ שָׁם עֲרוּב, וּבְעָלָיו יוֹקוּ לוֹ בְּשֻׁבָּת גּוּפוֹ שֶׁל הַפְּשׁוּט, כְּגוֹן לְפַצֵּחַ אֲגוּזִים (עֵין בְּהַרְחֵבָה בְּשִׂש"כ פֶּרֶק כ' הַעֲרָה כ"ח). וְכֵן מִתֵּר לְטַלְטֵל כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר לְהִרְאוֹת לְמִזְרָה הוֹרְאָה לְעֵינָן פֶּסֶק הַלְכָה, דְּהֵיךְ י תוֹרָה. לְטַלְטֵל כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר לְצִרְף גוּ, הוֹרָה אֲדַמְרִיר וְלִלְהֵי דְאֶסוּר כְּטַלְטֵל לְשַׁמּוּשׁ אַחַר הַשְּׂבֵת, וְלַצִּרְף יִשְׂרָאֵל שְׂעִדָן לֹא קָבֵל עָלָיו אֵת הַשְּׂבֵת, הַתִּירוֹ רַק מְלָאכָה הַמְּתֵרָת בְּשֻׁבָּת. סִיף י: שְׂמִיחָתָה. לְכַאוּרָה הַלְשׁוֹן אֵיט מְרַבֵּק, דְּוִקָא אִם רַק רַב מְלָאכָתוֹ לְאֶסוּר וְיֵשׁ לוֹ גַם תַּשְׁמִישׁ לְהֵתֵר, הוּוּ כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְאֶסוּר, כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ רַק לְאֶסוּר דִּינוֹ בְּמִקְצֵה מִחֲמַת חֶסְרוֹן כֵּיס. סְעִיף ג' בְּהַל ד"ה גְּלִי: קְבוּל. אִם בְּרִגְלִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ גַם לְאֲחֻסוֹן הוּוּא כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְהֵתֵר. וְעֵין בְּמִשְׁנֵי כ', שָׁם אֵינְרִי דְרַק לְפַעֲמִים מִשְׁתַּמֵּשִׁין בָּהּ לְהֵתֵר, אֲבָל בְּרִגְלֵי הוּוּ כְּלֵי שְׂמֻלְאֲכָתוֹ לְהֵתֵר. סִיף י: בְּרִגְלָיו. לְטַלְטֵל בְּרִגְלָיו אֶסוּר אִם הוּא מְקַצֵּה, כִּי זֶה דְרַבּוֹ, תִּפְסַד אֲזַלְנִין עַל פִּי דְרַבּוֹ. סִיף יח: שְׂדוּלֵק. תַּנּוּר חֲשִׁמְלֵי הַדּוּלֵק בְּשֻׁבָּת, כְּמִדְּמַנֵּי, דַּעַת אֲדַמְרִיר וְלִלְהֵי דְמִדְּוִינָא מִתֵּר לְטַלְטְלוֹ בְּשֻׁבָּת, מִשּׁוּם שְׂאִין טַלְטוּלוֹ גוֹרֵם לְהַבְעֵן לְכַבּוֹ, וּמִמְנַהֲנָא אֶסוּר (וְעֵין בְּסִפְר' שְׁלַחן שְׁלֵמָה" ס"ו זֶה בְּהַעֲרָה לִיד). וּמִאֲחֻרָה הוֹפְעֵל בְּשֻׁבָּת אִף מִמְנַהֲנָא הַתִּירוֹ. וְעֵין בְּהַעֲרָה לְמַשְׁנֵי לְקַמֵּן סִיף ק"ל.

וכל בו סוף דיני שבת, וכן מתר לטלטל דבר מקצה על ידי נפוח דלא הוי טלטול אלא כלאחר יד ולא מקרי טלטול (תשובת מהרי"ל): ד *פלי (כ) שמלאכתו (ח) להתר, מתר לטלטלו אפלו אינו אלא לצורך הפלי שמא ישבר או יגנב, (כא) אבל *שלא לצורך כלל, אסור לטלטלו. (כב) וכתבני (ט) [ב] הקדוש ואכלין מתר לטלטלם אפלו שלא לצורך (י) (כג) כלל. הגה (יג) ותפלין אין לטלטלם (כד) כי אם לצורך (תרומת הרשן, ועין בבית יוסף), ושופר אסור לטלטלו (כה) כי אם לצורך גופו או מקומו (הגהות אשרי סוף פרק במה מדליקין): ה *יש מתירים לטלטל פלי שמלאכתו לאסור אפלו מחמה לצל (כו) על ידי (כז) כפר או תינוק: ו *יכל הפלים שגשגברו (כח) אפלו בשבת, מתר (כח) לטלטל שבריהם, ובלבד שיהיו ראויים (יג) *לשום מלאכה, *כגון שברי ערבה לכפות בה החבית ושברי זכוכית לכפות בה פי הפך, אבל אם אינם ראויים לשום מלאכה לא. הגה ואם נשברו במקום שיכולים להזיק, כגון (יח) זכוכית שגשגבר על השלחן או (כט) במקום שהולכין, מתר לטלטל השברים כדי לפנותן (ל) שלא יזקו בהם (כל בו והגהות

שערי תשובה

צריך להניחו מיד, עין פ"ח [ב] הקדוש. עין באר היטב. וכתב נראה שדינה ככתבי הקדוש ועין לקמן סימן תרפ"ח שכתב תפלין. עין ט"ז ומגן אברהם דאין לטלטלם כי אם לצורך גופו ומקומו, ועין לעיל סימן כ"ט מה שכתבתי שם: (יג) כפר. והוא הדין אם נתן בה דבר מגן אברהם. והט"ו כתב דאין להקל בזה, עין שם, ועין סימן ש"א סעיף ה: (יג) לשום מלאכה. ולמאן דאמר גולד אסור, בעי שהיה ראוי למלאכתו אם אינו יהודי עושה כלי בשבת אסור לטלטלו לדעה זו, עין סימן תצ"ה: (יח) זכוכית. ושל חרס אסור לפנותו, אפלו דורס עליהן ומשברן.

באר היטב

דביצה: (ח) להתר. והוא הדין כשמלאכתו לאסור ולהתר: (ט) הקדוש. ויני חלק הוי מקצה מחמת חסרון כים כיון דעומד לכתובה, שלטי גבורים: (י) כלל. וכוסות וקצרות וצלוחיות וסכין קטן שעל גבי השלחן מתרין גם כן אפלו שלא לצורך כלל, שרי תפלין. עין ט"ז ומגן אברהם דאין לטלטלם כי אם לצורך גופו ומקומו, ועין לעיל סימן כ"ט מה שכתבתי שם: (יג) כפר. והוא הדין אם נתן בה דבר מגן אברהם. והט"ו כתב דאין להקל בזה, עין שם, ועין סימן ש"א סעיף ה: (יג) לשום מלאכה. ולמאן דאמר גולד אסור, בעי שהיה ראוי למלאכתו אם אינו יהודי עושה כלי בשבת אסור לטלטלו לדעה זו, עין סימן תצ"ה: (יח) זכוכית. ושל חרס אסור לפנותו, אפלו דורס עליהן ומשברן.

באר הלכה

* כלי שמלאכתו להתר. עין במשנה ברורה לענין קדרה. דאף כשפניה מהתבשיל ועומדת בבית מתר לטלטלה ולסלק קרף של רעי, עין בשבת קכ"ד לענין קצרה, וכן משמע ים שגשגברו וכו'. עין בפרי מגדים במשפצות והב סעיף קטן דין קאי אף על פלים שמלאכתן לאסור, שמתר לטלטלן דגם בזה סגי כשהם ראויין לשום מלאכה: * לשום מלאכה רקם, דלפי מה שכתב בסימן תצ"ה דיש אומרים גולד אסור שבר בשבת שיהא ראוי למלאכתו הראשונה ודוקא, כגון לתוכן מקפה ושל זכוכית לצניק לתוכן שמן, אבל הרבה ו ואלהיה רבה ותוספות שבת] כתבו, דכיון דהדין ראוי לשום זא ובכלל מוכן הוא, אך אם אינו יהודי עושה כלי בשבת, אסור לטלטלו לדעה זו: * כגון שברי ערבה וכו'. ואו אפלו כלי שמלאכתו להתר, ובאינם ראויים לשום מלאכה, אפלו

משנה ברורה

מקצה תלו ועל ידי לקיחת ההתר מתנדנד, מכל מקום שרי, דזה מקרי טלטול מן הצד לצורך דבר המתר [פרי מגדים]: ד (כ) שמלאכתו להתר. והוא הדין (יח) אם היה מלאכתו לאסור ולהתר, גם כן לא מקצה דעתו מנה. (יט) וקדרה שמלאכתה הוא לבשול, ורק לפעמים משתמשין בה למים ולפרות, היא בכלל כלי שמלאכתה לאסור, אם לא שיש בה מהתבשיל: (כא) אבל שלא לצורך כלל, הינו, אם כל היום לא יצרכנו כלל, אבל אם יצטרך לו באותו יום והוא מטלטלו כדי שיהא מוכן לו בשעתו, שרי [ט"ו]: (כב) כתבני הקדוש, פרוש, כל הספרים שמתר לקרות בהן. ועין בשערי תשובה לענין *מגלה, ופרי מגדים מצדד כהאלהיה רבה דמגלה נמי בכלל זה: (כג) כלל. והוא הדין (כ) כוסות וקצרות וצלוחיות וסכין שעל גבי השלחן, דתדירין בתשמיש, לא חלה עליהו תורת מקצה כלל וכאכלין וכתבני הקדוש דמי, ועל כן מתרין לטלטלן אפלו שלא לצורך כלל, (כא) ויש מחמירין אפלו בכלים אלו: (כד) כי אם לצורך. הינו, כדי שלא יגנבו או שלא יתקלקלו בחמה וכיוצא בזה.

חמירין וסוברין דתפלין מקרי כלי שמלאכתו לאסור, דהרי אסור להניחן בשבת, וכ"ל בסימן ל"א, ועל כן אין לטלטלן כי אם בצורך לגופן להיגו, זקין] או למקומן, ומכל מקום במקום הדחוק יש להקל בדעה הראשונה, וכמו שכתבנו בסימן ל"א בבאר הלכה, עין שם: (כה) כי אם וכו'. דהרי דהוא אסור בשבת, ועל כן מקרי כלי שמלאכתו לאסור. ולולב אסור לטלטלו (כב) אפלו לצורך גופו ומקומו, דאין עליו שם כלי כלל: ה (כו) על לא דוקא כפר, והוא הדין אם נתן שאר חפץ המתר בתוכה. והנה דעה זו היא דעת הרא"ש, אבל (כג) הרבה מהראשונים חולקין על זה וסבירא להו נוק אלא למת בלבד לטלטלו על ידיהם, וכדלקמן בסימן ש"א סעיף א, אבל לא בשאר דבר מקצה אף שהוא כלי, וכן הכריעו (כד) הרבה אחרונים. ח בתוך הכלי שאר דבר שאינו מיוחד לה, אבל אם מנח שם דבר המיוחד לה, (כה) כמו שום במדוכה ששוחקין בה או שפגח בקדרה קצת מהתבשיל, טלטל הכלי אגב המאכל: ו (כז) אפלו בשבת וכו'. רוצה לומר, (כו) ולא אמרינו, כיון דמאמול כלי זו לא להאי מלאכה קאי, הוי לה גולד: זם. שברי פלים (כח) הם מחלק ב' שבמקצה, משום דכשגשגברו דמי לצוררות והוי מקצה מחמת גופו, אלא כיון שבאו מכלי לא בטיל שם כלי מהם וזו דבר, כגון לכפות, מה שאין כן בצוררות, דאף על פי שראויים לכפות לאו מנא הם, כמבאר בסעיף שאחרי זה: (כט) במקום שהולכין. בביתו בסעיף י"ח: (ל) שלא יזקו בהן. אבל (כח) אם הוא של חרס אסור לפנותו, דאין מצוי כל כך הזק, ואף על פי שששהוא דורס עליהן משברן, מכל שאין מתכונן הוא. ודוקא לפנותו בידים אסור, אבל מתר לדחותו ברגליו, וטלטול מקצה בגופו מתר, וכדלקמן בסימן ש"א סעיף ח':

גן אברהם בשם שלטי גבורים: (יט) פרי מגדים מהרשב"א: (כ) שלטי גבורים ושאר אחרונים. ואף דבאחרונים זקור סכין קטן שעל השלחן, לא דוקא הוא; ולשנא ו"י שם דהשעם משום דהני תדירין במשמיש לגבי לחם ובשר ואכלין, שהולכין בו, אם כן שרף זה בכל סכין, ולא נקט הגמרא סכין קטן רק לאפוקי סכין גדול שמקצבין ש"י, דהוא בכלל מקצה מחמת חסרון כים, והוא נקרא שם סכין דאשכבתא. ואף להתוספות שפרש באפן אחר, מכל מקום אפשר לומר גם לדידהו דכל סכין שעל גבי קטן, כיון שעומד רק לאכילה תדיר לא גזרו בה: (כא) כן משמע מהרשב"ם בפירק כ"ח: (כב) תוספות שבת ודרך החיים ותיי אדם, דלא כט"ו: (כג) בעל השלמה א והכל בו: (כד) הט"ו והגר"א ודרך החיים, ומכל מקום כתב בהגר"ו דבהפסד מרבה יש להקל: (כה) גמרא: (כו) גמרא: (כז) לבושי שרד: (כח) מגן אברהם:

ד' שלא. דוקא שלא לצורך היום, אבל אם מונע בזה הפסד, כגון שחושש שמא יגנב וכו', או להקניס כלי שיש בו חלב למקרה שלא יחמיץ, מתר. משעם זה מתר גם להחזיר כלי שיש בו מין קר למקרה כדי שלא יתחמם. לדברי אדמו"ר וזלה"ה, אם לא מנכר שהוא לצורך מחר אוילי מתר (ע"י ז. עוד פסק אדמו"ר וזלה"ה, שלשחק בכלל, כגון לנדנד סטנדר משום "עצבנות", חשיב לצורך ומת, ואפלו בכלי שמלאכתו לאסור מתר, אם אי אפשר זר. (ע"י ש"כ פ"ב סע' פ). ס"ק כ"ב: מגלה. בפורים שחל להיות בשבת נוהגים שלא לטלטל המגלה, שמא יעבירנה ד' אמות ברה"ה, ועין בהערה י'. בפורים שחל להיות במוצאי שבת, אין להביא המגלה לבית הכנסת מבעוד יום (אפלו במקום שיש שם ערום) משום הקנה משבת לחול, אלא אם כן יד יום. ס"ק כ"ה: לאסור. שופר אצלנו נראה דהוי מקצה מחמת חסרון כים. לולב אחר ספות, אם עומד לקשות מתר לטלטלו (ואה הוזהב בטוף ז). דבר זה משתנה במקום למקום ומיזמן לזמן, לפי הרגלי בני אדם. במקום. וכן מתר לעבר על שאר אסורי דרבנן, ודוקא בדשכ"ח הזקא. לדעת זאה חוטי חשמל קרויים ברשת הרבים, ויש בהם סכנה, רשאי לטלפן לחברת החשמל שיבואו להסיר המכשול, ואינו חייב לעמד שם עד מוצאי שבת ברים והשבים (שש"כ פמ"א סכ"ב. ועין בהערה שם). ועין בהערה לסימן שכ"ח סעיף ב'.

מדכי
בה
* מב
שלו
ודוק
או
לטלג
בשש
דבר
סעיף
שאינו
לדלת
אבל
ואם
ז
לפעין
בה,
ברשו
תורה
שניה
לכב
אלא
שרי
י"ב.
היגו,
לשון
וכן
כגון
לא
או ל
רבי
מפג
כדל
לצר
הו
שלו
צדי
לאי
להג
שא
עיל
למי
מקו
ולט
שה
שו
גם
בי
אב
וכו
פט

הלכות שבת שח

ומוקצה מחמת מצוה ומוקצה מחמת שהיה אסור בביה"ש שיתבאר כמי ש"י :
יא כל דבר שיש עליו תורת כלי אפי' אם הוא כ גדול וכבר הרבה לא נתבטל
שם בלי מנוח לא מחמת גדלו ולא מחמת כבדו וה"ה לאבן ל גדולה או
קורה גדולה אפי' מטלמלה בני בני אדם אם יש תורת כלי עליה כגון
שיחדה למלמלה לאיזה תשמיש וע"ד שיתבאר מותר למלמלה בשבת :
יב כלי שמלאכתו לאיסור מותר למלטלו בין לצורך נ גופו כגון קורדום לחתוך
בו דבילה וקורנס לפצוע בו אנוים או אפי' לסמוך בו כלים וכיוצא בזה
בין לצורך ס מקומו אבל לצורך הכלי עצמו כגון שהכלי מונח במקום שירא
שלא יגנב משם או שלא יפול וישבר או שמונח בחמה וירא שלא יתבקע שם
ורוצה למלטלו משם במקום הצל וכל כיוצא בזה אסור פ ואם מחשב עליו
להשתמש בו תשמיש אחר או שמחשב להשתמש איזה תשמיש במקום
זה שהכלי מונח שם מותר לו למלטלו ממקום זה אע"פ שעיקר כוונתו במלטלו
הוא כדי שרא יגנב או ישבר במקום זה :
יג כשמתלטלו לצורך מקומו פ א"צ להשליכו מידו מיד שפינוהו ממקום זה
הצריך לו אלא מותר להניחו באיזה מקום שירצה להצניעו ישם שכיון שכבר
הוא בידו רשאי למלטלו יותר מזה שצריך לו פ ואפי' אם שבה ונטל בידו
מוקצה גמור רשאי למלטלו לכל מקום שירצה פ כיון שכבר הוא בידו כיוש
מי שאוסר במוקצה גמור וראוי לחוש לדבריו אפי' במקום הפסד כמי"ש כמי"רס"ו :
יד כל מוקצה אינו אסור אלא במלטלו אבל ס מותר ליגע בו בידיו ובלבד שלא
ה יגענו אפי' מקצתו וכמי"ש כמי"רס"ו ולכן מותר ליגע במנורה שהנרות
הולקו עליה אם אינה תלויה כאויר כמו שנתבאר שם או בתנור בית החרדף
שהאש דולקת בתוכו וכן מותר ליקח דבר היתר המונח על דבר מוקצה כמו
שנתבאר שם וכן להניחו על גביו א וכן מותר לישב עליו נ אף אם הוא מתנענע
תחתיו שמתלטל כדאחר יד הוא ובלבד שלא יגע בו בידיו כמו שיתבאר נ פטני
שכל מוקצה אינו אסור בהנאה להשתמש בו בלא מלטלו ובלבד שלא יעשה
מעשה בגוף המוקצה ע"י תשמיש זה כגון להצית אש כיו"ש תחת עצי מוקצה
אע"פ שאינו מוים כלל כמו שיתבאר כמי"רס"ו חק"א :
טז כל מוקצה אינו אסור אלא למלטלו כדרכו בחול דהיינו בידיו אבל מותר
למלטלו בגופו כמו שיתבאר כמי"רס"ו וזהו נקרא מלטול בלאחר יד
שהוא בשינוי כדרך החול ולכן מותר למלטל מוקצה כרגילו לפניהו לכאן
ולכאן דרך הילוכו לצורך מקומו או אפי' לצורך המוקצה עצמו כדי להצניע
(ע"כ"י ש"א) וא"צ לומר שבוותר למלטל מוקצה ע"י נפוח שאין לך מלטול
בלאחר יד גדול מזה :
יז ד כלי שמלאכתו להיתר דהיינו שהוא מיוחד לתשמיש המותר בשבת
כגון כוס וקערה וכיוצא בהן מותר למלטלו אפי' שלא לצורך גופו ומקומו
אלא לצורך הכלי עצמו שחושש עליו שלא ישבר או שלא יגנב משם ומלטלו
משם להצניעו או שמלטלו בחמה לצל שחושש שלא יתבקע בחמה ה אבל
שלא לצורך כלל אסור למלטל שום כלי אע"פ שמלאכתו להיתר לפי שבימי
נחמיה בן חכליה שהיו העם מולולים באיסור שבת כמי"ש בימים ההם ראיתי
ביהודה דורכי גתות בשבת ומביאים הערימות ונו' עשו חכמים סיג ונדר
לאיסור הוצאה ונזרו על כל הכלים אע"פ שמלאכתם להיתר שלא למלטלם
כלל אפי' לצורך תשמישן המיוחד להם ת"ץ מן כוסות וקערות וסכין וכיוצא
בהם מהכלים הצריכים ביותר לסעודה השבת ואח"כ כשראו חכמים שחזרו
העם להזהר קצת באיסור שבת חזרו ורתירו למלטל כל כלי שמלאכתו להיתר
לצורך גופו או לצורך מקומו ואח"כ כשראו שחזרו העם להזהר יותר חזרו
ורתירו למלטל כל כלי שמלאכתו להיתר אפי' לצורך הכלי עצמו אבל למלטל
שלא לצורך כלל עדיין לא נמנו עליו חכמים לרתירו ונשאר עומד באיסורו
שנאסר בניירה חכמים שבימי נחמיה בן חכליה :
יח אכל

כ מ' פ' ש"א
 שירונין קב א'
 ל' רמ"ס פק'
 כ"כ מה"ש כ"ו
 מ' רבי סדח ס'
 נ' יב"ס טנה
 ק"ג נ'
 כ' רב"ה ש"ס קבד
 פ"א
 ט' ירושלמי פ"כ
 דניזה ב"ה א'
 מ"א ס"ק ה'
 טוונדל דר"ג
 פ' ס"ס ג'
 ז' מ"א ס"ק'
 ה' ע"ין פ"ט'
 רס"ו כמ"א ס"ק'
 י"ט
 ה' סמ"ג ופכ"מ'
 כ"ו ס"א וע"ין
 כ"כ טע"ו א"נ
 דעת רש"י ומו'
 ור"י ס' כ"ק נ'
 ד"ה כ"כ טע"ו
 א"ל כמ"א ס'
 ט' מה"ר"ם
 ה' ר"ן
 ה' ר"ן
 כ' מ"א סק"א
 נ' כ"כ א' ג"כ
 ס' ט"ו וכו'
 ס' ס' א"כ
 מ' מ' א' א'
 ס' ס' א' א'

בציאה שם בדמוקאה מ"א לא מהני תנאי, ואפשר שזה גם דעת הרמב"ן
 אע"ג דבזר מהני תנאי ו"ל דבר שאני וכמש"כ המ"א, וכמש"כ לעיל
 סי מ"ג ס"ק ט"ו, מיהו דעת רש"י דמהני תנאי בסוכה רעועה, וכ"ד
 הר"ה וכ"ד החו"מ שבת מ"ד א', מיהו דוקא ברעועה אבל בצריאה
 לא מלינו מי שסובר בהדיא דמהני תנאי, רק ב"י דיוק ל"י מ"ל הר"ן
 ו"ל המ"א שהביא שהר"ן והחו"מ חולקים על הר"ה ל"ע דב"ל החו"
 מ"ד א' ד"ה שזנר ושם מ"ה א' ד"ה ואם מצואר כדעת הר"ה
 דדוקא ברעועה מהני תנאי, וי"ג ב"ל המ"א והרמב"ן, וכונתו להרמב"ן
 שהביא הר"ן פרק כירה זנר, אבל אם נחלק בין נר לסוכה שנפלה
 אין הכרע מדברי הרמב"ן, ולכן נראה לדינא דלא מהני תנאי
 בצריאה, אבל ברעועה יש להקל דהא בל"ה להני דפסקי כר"ש
 ביו"ט שרי חף בלא תנאי.

(ז) ביצה ז' ז' ליפלו בתרנגולת, הקשה הגרע"א לפי הח"ה
 דמוקאה דשרי בשבת שרי גם ביו"ט, ובינה אינה ראוי
 בשבת לחבלה מצושלת, והלכך אסורה ביו"ט חף לגומעה חו"י ח"כ
 שפיר אצטרך לאשמעינן בינה ואי אשמעינן תרנגולת הו"א דבינה
 כיון דשריא בשבת שריא ביו"ט, וי"ל דאי הו"י משני הכי הו"י פריך
 ליפלו בבינה שגולדה מאחמול ועומדת לגדל אפרוחים, דהא דעת
 הר"ה דכל שאינה עומדת לגדל אפרוחים, חף בגולדה ביו"ט שריא,
 ומשנתנו בעומדת לגדל אפרוחים, וא"כ בגולדה מאחמול נמי.

(ח) שבת ל"ה ז' תוד"ה והתניא, ואומר ר"י כו"י אפי' לזרך
 גופו ומקומו, ולמאי דמוקים לה כר"ג יוחא דאסור
 אפי' לזרך מקומו, אע"ג דמודה ר"י דדבר שמלאכתו לאיסור
 שרי לזרך מקומו וכמש"כ תו' לק' ל"י א' ד"ה הא, דכיון דאורח"י
 לעלמיה לזרך מקומו מקרי לזרך תשמ"ש, ולגמט מ"ס אסור
 לר"ג משום דלאו אורח"י זבחי, מ"מ השתא דאסור לגמט זו
 מ"ס לחינוך לא עדיף שופר מהלכות ואסור לעלמיה אפי' לזרך
 מקומו, וכמש"כ תו' מ"ד א' ד"ה מטה, ולר"ג הו"י שופר וחלוצות
 כסבינא דאשכחא דאסור חף לר"ג לזרך מקומו וכמש"כ תו'
 קכ"ג ז' ד"ה וכינא, ובזה מצוארין דברי הגר"א יו"ד סי' רס"ו
 ש"י דהכא שהשופר בידו אי היה שרי לזרך מקומו היה מותר גם
 להניעו, אבל השתא דמוקמינן כר"ג הו"י מוקאה גמור ואסור
 להצריך בעלמיה חף כשהוא בידו, ואפשר דעת תו' דאין נכון
 לתקן שיתקע זנגע אחרונה ולעלמיה בשבת וכמש"כ המ"א סי'
 רס"ו, ולכך פי' הו"י דייק מדקתני שאין מעלמיה, ומיהו השתא
 דקתני עממא לפי שאין מעלמיה כו' שפיר מתפרש כפי' הגר"א
 דזה עעס שאסור מן הדין להניעו, ולכך ע"כ מוקי לה כר"ג,
 ונראה מדברי הגר"א דמתקן בין כלי שמלאכתו לאיסור לשאר
 מוקאה וכמש"כ שאר אחרונים ז"ל אבל אין מחלק בין נעל מתחלה
 בהיתר לנעל באיסור, שהרי נעל מצעוד יום נעל בהיתר וכן איחמל
 של מילה נעל בהיתר, ולפ"ז דבר שמלאכתו לאיסור חף אם נעלו
 באיסור מוליכו למקום שירצה דהרי לר"ך לפנות ידו והו"י לזרך
 מקומו, וחף שאפשר בניעור, לא מלינו בכלי שמלאכתו לאיסור
 שיכא אסור לעלמיה לזרך מקומו היכי דאפשר בניעור, ובמ"צ סי'
 ש"ה ס"ק י"ג הביא דעת הגר"א לאסור בזה ולא נראה כן מדברי
 הגר"א ביו"ד שם, ובהדיא מצואר שם דאי נקט דבר שמלאכתו
 לאיסור מצעו"י מותר לעלמיה לכל מקום, וע"כ הא דפליג בסי'
 רס"ו משום שהו"א מוקאה גמור.

(ט) ודברי הגר"א ביו"ד שם באיחמל של מילה ל"ע כונתו ז"ל
 אי כונתו משום דכל שנגמרו לרכי תשמ"ש חשיב
 מוקאה וכדעת הט"ז וכמו שז"ן לדברי הט"ז, וע"ז כתבנו לעיל
 סי' מ"ג סק"ז לישב דברי רבנו ירוחם שם רמב"ן [ומדברי הגר"א
 משמע דמפרש דברי ר"י אפי' בהניחו כבר לאיחמל מותר לעלמיה
 ולא כמ"א סי' של"ח] אבל ל"י הגר"א משמע דלזרך מ"א לא
 חשיב לזרך לעלמיה שם מוקאה אלא שנדחה מוקאה מפני התנאי
 וכבר כתבו כן תוספות סוכה מ"ב ז' ד"ה עלמיה, אבל דברי תו'
 ל"ע דמוקאים של מערכה שהביאו ראי' מוכח להיפוך שהרי בשבת
 קכ"ג ז' אמר דקדם התרת כלים נשנה וחף למאי דמוקאי שאין
 לזרך בהן היינו כמש"כ רש"י בתי' דהו"י כמאן דאסור מחמה לל',
 וא

(י) ביצה ל"ח ז' בית מלא פירות ופחת וטעל ממקום הפחת, ע"י
 במלחמות ש"י דאפי' כותל צריא שנפחת וטעל ממקום
 הפחת, והאר"ך בטעם הדבר דלא חשיבי פירות מוקאה כיון שראוין
 בלא פחיתה לנזוף דאיכא בפניהם ואין הפחיתה מתקנת הפירות,
 והביאו דבריו הר"ן והמ"מ, ולכאורה קשה למה לן האי עממא
 חיפוק ל"י דנסתלק האיסור מאליו וכמו בהמה שמתה וכמש"כ
 סק"ה, ואפשר דהכא חשיב כד"ה במאי דסתם, א"י משום דלא
 צריא ל"י להרמב"ן האי סברא דנסתלק המוקאה מאליו וכמצואר
 במלחמות בינה כ"ה ז' בסוגיא דסופלי, ומיהו הר"ן דלא ס"ל סברת
 הרמב"ן בדבר שהיה בעולם ואחמלתי שפיר הולך הכא לסברת
 הרמב"ן, ויש לעי' מ"ש בית שנפחת מלוחת קטן דלא חשיב מוקאה,
 וי"ל דהתם עבדי דאחא, א"י דחשיב כד"ה בסתימתו.

(יא) ספר המאור פ"ד דבינה ושוין בסוכה החג כו' שמעינן מיהו
 דסוכה רעועה מהני בה תנאה ואפי' לר"י כו' ואינה
 מוקאת מ"א דאי נמי סתם לה כו', ע"כ אין כונת רבנו דכיון דליכא
 רק איסורא דרבנן לא חשיב מוקאה מ"א דא"כ חף בלא תנאי מותרת
 ובגמ' מוקמינן הא דתניא אין נועלין עליה מן הסוכה כו' ור"ש
 מתיר, בסוכה רעועה שנפלה, ואפי' לר"י אסורה, ודוקא בשהתנה
 קאמר ר"י דהכל לפי תנאו, אלא כונת רבנו דדוקא ברעועה מהני
 תנאי, ויהיב עממא דכיון דאין רק איסור דרבנן בסתימתה, [ומיהו
 ל"ע למה לן עעס זה חיפוק ל"י דכיון דעבדי שתפול מהני תנאי
 מש"כ בצריאה] והיינו דסיים רבנו ואם היא רעועה ונפלת כו'
 היינו פלוגתיהו לר"י אסורה כו' ובמוקאה מ"א כה"ג כגון מותר
 השמן כו' אפי' בשבת קיי"ל כר"י, וי"ל מוקאה מ"א כה"ג דסוכה
 שנפלה דמי למותר השמן קיי"ל גם בשבת כר"י, ואע"ג דכ' הר"ה
 לקמן דבית מלא פירות שנפחת באוירא דלכני שרי חף לר"י משום
 דאיסור דרבנן בפחיתותו, ודמי לעצל שאם עבר וחקנו מחוקן, נראה
 דלא נאמר אלא בפירות שמוכנין ועומדין לאכילה אבל בדבר שאינו
 מוכן לא וכמש"כ סין מ"א ס"ק י"ח, ובהו נחישבו כל דברי המ"א סי'
 תקי"ח ס"ק י"ג, ודלא כהגאון ראי' בגליון יד אפרים, מיהו מה
 שפי' המ"א דעת הר"ה צבית שנפחת משום דאיכא תרתי מוקאה
 מהמת איסורא דרבנן ואין המוקאה מהמת עלמה, תמוה דהא הר"ה
 מדמיה לעצל וכמו שה"ק הגר"א שם בגליון, ובמש"כ כבר נחישבו
 דברי הר"ה.

(יב) מ"א סי' תקי"ח ס"ק י"ג מביק דסוכה רעועה שנפלה אסורה
 אפי' להני פוסקים דפסקו כר"ש ביו"ט משום דמוקאה
 מ"א קיי"ל כר"י אפי' בשבת וכמש"כ הר"ה, ונראה דלמאי דקיי"ל
 סי' ש"ח דהשוחט לחולה שנהלה בשבת לא חשיב מוקאה דדוקא בזר
 קיי"ל כר"י דחייב בידים אבל בשאר מוקאה מ"א קיי"ל כר"ש, וכמש"כ
 המ"א שם סק"ד, וזה דעת החו"מ שבת קנ"ז א' והר"ש פ"ק דחולין,
 א"כ סוכה רעועה שנפלה נמי קיי"ל כר"ש, חדע שהרי ר' יוחנן פסק
 שבת מ"ה ז' כר"י זנר, ואילו בקורה שגזרה ביו"ט אמרינן שבת
 קנ"ז א' דר"י כר"ש ס"ל, וכן משמע פשטא דסוגיא בשבת שם
 דקאמר ומאי ניהו נר שהדליקו משמע דוקא נר, ופשוט דזה דעת
 העור ש"י דלר"ש שרי, ואשמעינן דלהפוסקים ביו"ט כר"ש שרי,
 [וכ"ה בהג"א מ"א] ובה"ג ז' שם ריא"ז ובמ"צ חמה עליהם ולמש"כ
 יוחא].

(יג) טור ס"ס תקי"ח אבל אם היה בניו בניו גמור אפי' ר"ש
 מודה שאסור כו', הולך לאסור חף לר"ש להני דפוסקים
 כר"ש ביו"ט ומוכח מאן דלא חשיב מוקאה מ"א וכמש"כ סק"ד בטעם
 הדבר, מיהו יש לעי' הא בנחלה בשבת לא צענין יושב ומלפח כיון
 שמוכן ועומד וא"כ ה"נ בהני פירות, וי"ל דאין מוכנין כמו בהמה
 כיון שסתמן.

(יד) מ"א סי' תקי"ח ס"ק י"ג כ' דלר"י לא מהני תנאי וכ"כ ב"י
 וכי דהא דאמר ואם התנה הכל לפי תנאו לר"ש אריי
 ובצריאה, וזה תמוה דצריאה שאסורה לר"ש לא הוזכרה כלל בצריאה
 ולא שייך למתני עלה ואם התנה כו' איברא מן הב"י לא ראה סי'
 במלחמות דשם צאר הרמב"ן דעת הר"י שהשמיט דין תנאי בסוכה
 דעלמיה, ובדבריו ז"ל נמצא גם דעת הרמב"ם, וזה גם דעת החו"

גרת מכלי שנעשה בשבת דשירי לר"ש כדמוכח שבת כ"ח ז', ול"ט, ובפמ"ג סי' ש"ח האריך בזה, ולעיל נסתפקנו הא דמסקין בשבתי כלים או צעין שיבא רעוע מעו"ט, וכמו כן יש להסתפק בעושיין מעין מלאכה, ומסתימת אחרונים ז"ל משמע דאף בכלי צריא שנשבר מותר לר"ש [פי' ס"ק כ"א בארך].

יט) שבת מ"ז אי והתניא בגדי עניים כו' צה"י פירשו דצרייתא לענין מדרס ומיכה נראה דכי היכי דילוף לענין קרעין דאין מטלטלין אותן צבית עשירים כ"ה דילפינן לענין בגדים לפחות מג"ט אין מטלטלין אותן צבית עשירים וכ"כ ח"י לקי קכ"ז ז' ד"ה כיון, והא דאמר לקי קכ"ה אי מטלנויות שאין בהן גע"ג דלא חיזא לעניים אסורין לעלטנן פי' צה"י דה"ה פחות מג"ט לעשירים, ופוגיע שם לימ כן דהא כל הסוגיא שם דשירי כלים עדיפי מתרסקין ונרורות לעלמא דאין מטלטלין אותן אע"ג דחזיין לכסויי מנא ואפילו יחדן לכיסוי לריבין חורת כלי, אבל שירי כלים בשמיש כל דכו סגי לכו, וכשאר רב שירי פרומויות ממילא שמעיין דלא חיירי ביש בהן ג"ט לעשירים או ג"א לעניים דלא גריטי שירי כלי מחתיכה בגד מתחלה, דהא רב לא אשמועינן אלא דשירי פרומויות אין להן עדיפות שירי כלים, וא"כ למה לי לאצויי לפרוטי דאין בהן גע"ג דלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים, אם צאמא אומר רב אף ביש בהן ג' לעשירים הו"ל לפרש, והנה אצויי צא לפרש ודברי רב יותר מפורשין מדברי אצויי, ולולא דצריבס יש לפרש דאצויי אשמועינן דביש בהן ג' אף לעשירים מותרים דרך להשמיש בהן משום שהן שירי כלים.

והראב"ד כחז דשירי פרומויות היינו דוקא עליחות של מלוא אבל שאר שירי בגדים אף בפחות מג"ט על ג' מותר לעלטנן, והא דאמר בגדי עניים לעניים ומזואר בפשט הסוגיא שם דהוא הדיון לענין עלטול בשבת החס בחתיכה בגד מחלה [אפשר דאף צבא מצגד גדול של לפופי העומד לחתיכה ולחפירה בגדים לית לי דין שירי כלים דדוקא בכלי שימוש נאמר] שיעורו ג' אצבעות לעניים וג"ט לעשירים ויש עוד שירים דאף לעניים שיעורן לעומתה ג"ט, והס קולי מטלנויות דמזואר לעיל כ"ט אי' דצעי יחוד לתשמיש והוא סמרטוט שנשחק ונבלה והילכך לא חשיב וצעי יחוד, ונראה לדעת ח"י דמטלנויות אלו אסורין לעלטנן עד שיחדן, אף לעניים, אבל לדעת הרצ"ד לענין שבת הן מותרין בעלטול כיון שהן שירי כלים, ויש לעי' בפחות מג"ט צבית עשירים ויחדן לתשמיש אי מותר לעלטנן, אי הו' דבר שאין דרך יחדו ולריך יחוד לעולם, או הו' דרכו צכך ומכני יחוד, ובמ"צ סי' ש"ה בשע"ה"ל אות י"ה כ' דהניחו בקופסא שרי לעלטולי אף לעשירים אף בפחות מג"ט, ולמה מקולי מטלנויות לענין עומאה, והנה החס לא מהני הניחו בקופסא אלא ביחדו מחלה לתשמיש ואה"כ הניחו בקופסא דלא חשיב ציעול תשמישו, אבל לא התקינו לתשמיש לא מהני הניחו בקופסא, ונראה דלענין שבת נמי לא מהני הניחו בקופסא אלא יחוד לתשמיש צעין, וגם בקולי מטלנויות לא נחצאר דמהני לעשירים, והנה הא דבגדי עניים פי' צה"י לענין מדרס ולעולם עומתחו ביחדו, ואפ"ה לעשירים צעין ג"ט ול"ט.

כ) שירי בגדים ויש בהן ג"א והן של עשירים שהן עהורין לדעת ח"ה או שזרקן בע"כ"ל לאשפה שהן עהורין אף לדעת הרצ"ד, אם לקחן עני מאשפה, הן מותרין אללו בעלטול, דכל בגד בתחילה צבית עני שיעורו צ"ה, ומותר לעלטול, ולא דמי לשבתי כלים שזרקן באשפה דאפי' חזר ולקחן הוא עלמו הן אסורין, דהו' כשאר נרורות דע"ג דחזי לכסויי מנא לאו כלים נינהו ואסורין בעלטול, ורק משום שצ"הין מכלי חשיבו ואדם משמש בהן, וכיון שזרקן בעל חשיבותו, וכשחזר ונטלן כנוטל שאר נרורות, משא"כ בגד של שלש דראוי לעניים, וזה דלא כהע"ז סי' ש"ה ס"ק כ"ה, אמנם כל זה אם זכה בהן עני אבל כל זמן שהוא של עשיר אסור אף לעניים שאין מעליה ז' עומדת לתשמיש אדם, וכן אם היא של עניים מותר לעלטול אף לעשיר כיון שעומדת לתשמיש אדם לאו מוקפה היא, ומש"כ ח"י קכ"ז ז' א"ג אפי' לעשירים צבית עניים ר"ל כיון שהיא של עניים אף העשיר מותר לעלטול, והאי א"ג אינו אלא כמוסיף ואינם

פירושים חלוקים ודלא כהע"ז שם שחלק בין עשיר הדך צביתו של עני שאין לדברים אלו שרש בגמ' כלל.

ולענין פלוגתא חו"י והר"ן שהביא המ"א סי' ש"ח, נראה דאפשר להשוותן דעיקר תלוי אם החפץ עומד היום לתשמיש אדם, וכל שעומד לתשמיש אדם מותר לכל, כדמוכח מתרומה, אלא דבגדים שאין בהן ג"ט והן צבית עשיר אינן עומדין לתשמיש אדם שסופו לזרקן, אבל תרומה ציד ישראל סופו ליתן לכהן, ואפשר שיתן היום לכהן דקו"ל כר"י צ"ה י"ב ז' דמוליכין את התרומה, א"ג שיש לו כהן רגיל לאכול אללו ומותר לכ"ע [ועיין ח"י שם] וחשיב מוכן לאדם היום, ולענין אם נדרה מככר והככר שלה נראה דאם אין דעתה למחשול ואין דעתה להכיר לה והככר מוכן להמסר לאכילה אחרים מודה הר"ן דלא הו' מוקפה, אלא כשעומד הנדר לשאלה ולהכירה ואין דעתה למסור לאחרים צ"ה ס"ל להר"ן דחשיב מוקפה כיון שאין ראו' לצעלים ואין מוכן לאכילה אדם היום, ואפשר דח"י מודים כה"ג, אלא בשממא כל אוכל מוכן אף לאורחים, ועי' סוכה מ"ז אי' מ"ד הואיל כו' וצ"ש"י שם ד"ה קמ"ל, מזואר דכל שראוי לאחד מותר לכל.

כא) בס"ק י"ח כחצנו דמסקין בשבתי כלים לר"ש אף בשלמים שנשברו, ומלאחי שכ"כ המ"א סי' הק"א אלא שכתב הטעם דכלים עשין להשבר, ולכאורה לאו כללל הוא, והלא אמרינן דמודה ר"ש צנר גדול דחינו מלפני שיכבה, וכן צבכור מי יומר דמזדקק לי חס, ומי יומר דנפל צו מוס, וה"ג כלי עץ שלמים וצריאים מחקיימים שנים הרבה, ולעיל כחצנו דלא צעי ר"ש יושב ומלפני אלא בדבר שאינו מוכן אבל דבר המוכן לאו מוקפה הוא לר"ש אף שהחלף נורחו, ולפ"ז נראה דהא דאמר שבת כ"ט אי' נכרי שחקק קצ צבקעת ישראל מסיקה, דוקא ציו"ט אבל חקק בשבת אסור אף לר"ש כיון דחינו עומד ומלפני, והכא צקעת מוקפה היא מע"ש, והמ"א סי' ש"ח ס"ק ע"ו כ' דא"י שעשה כלי בשבת אסור למאן דאסר נולד, ואינו אלא באופן דהיה מלפני לזה, אבל צל"ה אסור לכ"ע, וכן בעשה א"י שופר ציו"ט מקרן של ישראל אסור בחינו מלפני אף לר"ש, אבל צקעת נכרי וקרן נכרי יש להחיר לר"ש, ואף לר"י כ' המ"א סי' חקפ"ו להחיר, ולמש"כ נראה דכלי מוקפה מחמת ח"כ שנשבר בשבת אם היה צריא, שבתי בכלי שעושין מעין מלאכה או מעין מלאכתן והוא עתה מלאכה היתר, אסורין אף לר"ש משום מוקפה ודלא כמש"כ ס"ק י"ח, והמ"א סי' ש"ה ס"ק י"ט כ' ג"כ שהן אסורין אלא שלמדן מדלחות הבית ולדבריו ז"ל אף צרעועין מע"ש אסורין, ולא ידענא האי היקושא דלחות הבית אינן בכלל כלי תשמיש ואינן עומדין עכשו לתשמיש והלכך אף שנחפרקו בחול אסורין, ואפי' אם עומדין למלאכה תשמיש עכשו אינן כשירי כלים, אלא כשאר קורה, וצעי הזמנה ויחוד, אבל כלי המוקפה מחמת ח"כ כיון דאם נשברו מע"ש מותרין, כשנשברו בשבת נמי, והלא מצקעין עדים מן הקורה שנשברו ציו"ט צרעועה מעו"ט, אף שהוא מוקפה מחמת ח"כ מעו"ט ומ"ש שאר תשמיש מהסקה, ובמ"צ סי' ש"ה ס"ק ל"ה סתם כדברי המ"א בזה, ולמש"כ צרעועין מע"ש שצריבין יעלין אף שהיו מוקפה צ"ה"ש.

כב) שבת מ"ט אי' תוד"ה עומיין, אבל עור דמעו"ט משמע החס דאסור לעלטנן, לכאורה י"ל דהא דאמר החס החירו סופן משום תחלתן היינו לענין ליתן לפני הדורסין דיש בה משום עיבוד, אבל ראיחס מהא דאסרי צ"ש לאצנהיבכו וע"כ משום מוקפה, ואי נשחט מעו"ט מודו צ"ה לצ"ש דאסור אף בעלטול, ומכאן ראי' למש"כ לעיל סק"י דעור לא חשיב נולד, דאי חשיב נולד נהי דחזי למזגא עלי' אכתי אי' לאו דהחירו סופן משום תחלתן אסורין משום נולד, ומרז דשמעתא צב"ה שם הוא עולה ואי' לי' כר"י צמוקפה שבת קכ"ז ז', ומיכה יש לדחות דראיחס מהא דאסרי צ"ש, וצ"ה לית לכו מוקפה ונולד כדתן קמ"ג אי' צ"ה מגציהן מעל השלחן עלמות, ומאן דאסר מוקפה לא מפיך למתני [ולמאן דמפיך צ"ה לית לכו מוקפה] ומיכה מסתימת דצריבס משמע דאי חזי למזגא מותר בכל עלטול אף שלא לצורך דלא למסרה, ואף לעולא דאסר מוקפה.

כג) שם בגמ' אבל של אומן כיון דקפיד עליהו לא מטלטלין להו כו' ומסקין תנאי היא, יש לפרש דעור יש עליה חורת כלי

מופעל גם בלי כוון המתג ופעולת המתג אינה באה אלא לאפשר את כיבוי החשמל על ידי השעון, ויקפיד על כך, שלא לעשות כן בשעה הקבועה לכיבוי, או אחרי כן, כי אז ייפסק זרם החשמל מיד עם כוון המתג.

לג. אסור לתקן פקק־בטחון או להחליפו — משום איסור מכה בפטיש (קיא), ואסור לעשות כן גם אם אין הורם עומד להיות מחובר מיד עם התיקון או ההחלפה (כגון שזרם החשמל יחודש רק עם הגיע שעות־השבת לשעה הקבועה).

דינים שונים בענין אש בשבת וביו"ט

לב. מותר לקרוא בשבת וביו"ט לאורה של מנורה חשמלית שיש בה דרגות שונות של עוצמת האור ("מיני־אור"), ואין חוששים שמא ישנה העוצמה (קיב), וטוב יעשה אם יכסה את המתג מבעוד יום (קיג).

לג. במקום שהרוח מנשבת, אסור לפתוח דלת או חלון כנגד נר דולק, שמא הרוח תכבהו (קיד), ואסור לעשות כן בין בשבת ובין ביו"ט (קטו), אך מותר לסגור את הדלת ואת החלון שכנגד הנר, כדי שלא ייכבה מחמת הרוח, ובלבד שיסגרום בנחת, כדי שלא יכבה הנר על ידי הסגירה (קטז), ואם אין רוח מנשבת, מותר, בשעת הצורך, כגון שחם מאד בחדר, לפתוח את הדלת או את החלון כנגד הנר הדולק, והוא שיפתחם בנחת (קיז), ולית לן בה במה שפתיחת הדלת גורמת להבהוב, כלומר לעליה וירידה של הלהבה, אם אמנם אינה גורמת להבערה יתירה של השמן או השעוה, רק לשינוי צורת הלהבה (קיח).

לד. בימות הקיץ החמים מותר לומר לנכרי להפעיל את המאוורר החשמלי (ונטילאטור) או את מזגן־האוויר (קיט), וראה להלן פרק ל סעיף יא.

לה. מאוורר חשמלי המופעל מבעוד יום, או שהופעל בשבת ויו"ט על ידי נכרי, וכדלעיל סעיף לד, או באמצעות שעון־שבת — אסור לשנות את עוצמתו (קכ), אבל מותר לשנות את כיוונו של המאוורר (קכא), וכן לטלטלו

כח ויכח דלעיל, דהתם איתקציא בביה"ש מפני שהוא מבעיר או מכבה, משא"כ הכא. (קיא) ואף אם הפקק הוא כזה שניתן לתקנו ע"י לחיצה בכפתור, ולא בהחלפת החוט החשמלי, ג"כ יש לאסור, כיון שהוא מתקן את רשת החשמל. (קיב) עיין סי' רעה סעי' א וביה"ל ד"ה לאור, ועוד, דהחשש שמא יטה אינו שייך אלא במקום שהשמן אינו בוער היטב, וחוששים שמא יתקנה, אבל לא מצינו שנחשוש, שמא יוסיף שמן על הקיים, וראה גם שו"ת אג"מ או"ח סי' צג ד"ה והנה יש טעם גדול, וכן שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א. (קיג) ע"ש בביה"ל ובשו"ת אג"מ הנ"ל ד"ה ולפי"ז אף. (קיד) עיין סי' רעז סעי' א, ועיין להלן פכ"ב סעי' טו. (קטו) עיין סי' תקיד סעי' ג ברמ"א ובמ"ב ס"ק כה ובביה"ל ד"ה ומותר. (קטז) סי' רעז סעי' א ברמ"א, וע"ש במ"ב ס"ק ג. (קיז) ע"ש במ"ב ס"ק ג ובביה"ל ד"ה הרוח וערוה"ש סעי' ו ר"ז. (קיח) שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, וכ"ה בקצוה"ש סי' קו בבדה"ש סו"ק יא, וע"ש בהערות שבסוף הספר, וע"ע מנחת שבת סי' פ ס"ק יד. (קיט) שו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' כג ר"כד. (קכ) מכיון שבכל פעולה שהוא עושה, הוא מפסיק, בדרך כלל, את פעולת המאוורר ושוב מפעילו. (קכא) עיין סי' שיג סעי' ו ובמ"ב ס"ק מה ושעה"צ ס"ק לב, ולענין טלטול מוקצה — עיין שו"ת חלקת יעקב ח"א סי' מ וח"ג סי' קפא, שו"ת אג"מ או"ח ח"ג סי' מט ר"נ ושו"ת

זע (או)
זל זרם
להמנע
החקע
זרם

ושוב
וחשמל
ז אינו
גדול
חיבור

ך זה

ציאה,

שכח
שעה
יהיה

רי מן
סעי' א
אומר
אסור,
בשם
חור"א
מה,
עיין
ז סעי'
ואף
האור
גרמא
במ"ב
למא,
מעתי
סעי'
ש"ש
כגון
להלן
מים
רכו,
וסעי'

לצורך גופו של האדם או מקומו של המאוורר (קכב). ויזהר שלא יפסיק את זרם החשמל על ידי הטלטול.

לו. בענין ההסקה המרכזית לכל פרטיה. ראה להלן פרק כג סעיפים יח — לא. פרק ל סעיף יא ורג ופרק לא סעיף ו.

לז. יש להקפיד על כך להפסיק את חיבורו של הטלפון מבעוד יום (על ידי הוצאת התקע מן השקע או על ידי המתג המיוחד לכך), כך שכאשר יצלצל אדם — לא יישמע קול הצלצול. אך אם שכח לעשות כן וחושש שהצלצול יגרום להפרעות, מותר להפסיק את החיבור בשבת וביו"ט, והוא שיעשהו בשעה שאין הפעמון פועל (קכג).

לח. גר המטפף, בשבת אסור להניח תחתיו כלי, עתון וכדו', כדי לקלוט בו את השעוה, כי השעוה היא מוקצה (קכד), והוא מבטל אפוא כלי מהיכנו ואוסרהו בטלטול (קכה), ואסור לעשות כן גם אם כל כוונתו רק שלא תתלכך המפה (קכו), אבל מותר להניח כלי כזה בערב שבת (קכז), או אפילו בשבת, אם אמנם נמצא בתוכו דבר של היתר, שכן במקרה זה הכלי לא ייאסר בטלטול (קכח). גם ביו"ט אסור להניח כלי או עתון תחת הנר המטפף (קכט), ומותר להניח כלי, בלי מים, בין בשבת ובין ביו"ט, אם אין כוונתו אלא לקלוט את הניצוצות, שכן אין בהם ממש (קל).

לפ. בענין פעמון חשמלי — ראה להלן פרק כג סעיפים מה וימו ופרק כח סעיף כט.

מ. מגורת חשמל המיטלטלת, מותר לטלטלה ביו"ט, ואפילו בשעה שהיא דלוקה, ככל כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, וכמבואר להלן פרק כ סעיף ה (קלא), ויזהר שלא יפסיק את זרם החשמל על ידי הטלטול. כדין המגורה החשמלית, כך דינו של תנור חשמלי, ומותר לטלטלו ביו"ט לצורך גופו ומקומו.

משמרת חיים סי' ז. (קכב) עיין בהערה הקודמת. (קכג) עיין לעיל הערה פח ויקא, ולענין איסור טלטול עיין לעיל הערה קי. (קכד) עיין סי' רעט סעי' א. (קכה) סי' שי סעי' ו, ועיין להלן פכ"ב סעי' כד והערה לח ורמז, ולפי משכ"ש יהא מותר להניח נייר פשוט תחת הנר, דחשיב כמיוחד לכך. (קכו) עיין סי' רסה סעי' ג, ומשמע דבכל גווני אסרינו. (קכז) דהאיסור הוא להניחו בשבת, ואם לא נטפה שעוה לכלי — לא נאסר הכלי בטלטול, שם במ"ב ס"ק ז. (קכח) שם במ"ב ס"ק ו, וע"ש בתהלי"ד ס"ק ג. (קכט) דג"כ אית ביה משום ביטול כלי מהיכנו, והרי השעוה היא מוקצה גם ביו"ט, וכדלהלן הערה קמ; ועיין סי' תקיד במ"א ס"ק ז, דנר או שמן שהודלק לכבוד יו"ט אף אם כבה אסור ליהנות ממנו כי הוקצה למצותו, וכ"ה סי' רעט סעי' א בביה"ל ד"ה מותר, אך שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, שהעיר דמכיון שהוקצה לכבוד יו"ט, מה טעם לא יוכל לאכול את השמן או להדליק בחדר אחר שהוא ג"כ לכבוד יו"ט, ועיין ביצה ו ב תוד"ה השתא וברש"ש שם. (קל) סי' רסה סעי' ד. (קלא) ספר מאורי אש דף 60, ע"ש דאם נדלקה המגורה בחג ע"י שעון וכדו', יש מקום לאסור טלטולה משום איסור גולה, משום דמעיקרא בביה"ש לא היה אור ועכשיו יש אור בתוך הנורה וכיון שהחוט נהפך לאש הרי מטלטל גולה, ע"ש דאף הלומדים אינם מדקדקים ומטלטלים את המגורה ביו"ט. ויל"ע בדין זה מהא דסי' תקב במ"ב ס"ק ד, שאם עבר והבעיר ביו"ט, דמותר להשתמש

מא.
אמנ.
סיבו

מב.
להצ.
לתו.
מדי

מג.
כדי
חמי
בקי

מד.
באו
יו"
רא
גלו

מז.
כל

לא
דיי
לע
לצ
סז
מו
וע

ככ
כנ
ש
לו
די
כי
לו
ת
ב
ח

שדרכו להתקלקל וצריכים לערוך אותו מחדש ולתקנו, והי' דומה לכלי שדרכו להתקלקל כל ב' או ג' ימים דמ"מ בשעה שהוא מתוקן חשיב שפיר כמלאכתו להיתר ומותר לטלטלו גם מחמה לצל, ובפרט דלאחר שהוא מחובר אין יכולים לטלטל את המאוורר לטול גמור ואינו ראוי אלא לטלטול במקצת מבלי להוציא אותו מהתקע, ולכן הדבר צריך הכרע אם מותר בטלטול מחמה לצל ודבר זה נוגע לעוד כמה מכשירים מסוג זה, אולם שעון שהולך ע"י בטריה חשמלית חשיב ודאי כמלאכתו להיתר ומותר לטלטלו גם מחמה לצל.

סעיף נ"א דאסור לטלטל מורי שעות היינו "משום דבהני שעות בלי שום תנועת האדם אינם יכולים לפעול פעולתם ממש — משא"כ בשאר אוהרין (שעונים) שמראה אופנים כחיות כי חיות הנה החי נושא את עצמו אשר קודם שבת נערך והולך מעצמו כ"ד שעות למה יהיו הללו אסורים", והי' גם כאן, ואע"ג שהוא עומד גם להפסיקו דאסור, מ"מ פשוט הוא דלא קרוי משום כך מלאכתו לאיסור כמו שאין נר הדולק ביו"ט חשיב מוקצה מפני זה שרגילים גם לכבות. הן אמנם דבשעה שהמאוורר לא מחובר עם החשמל שפיר חשיב כמלאכתו לאיסור כיון שעומד לחיבור עם הזרם שאסור לעשותו בשבת ודינו כשעון שעמד מלכת דחשיב מוקצה, מ"מ לאחר שהוא כבר מחובר אינו עומד אלא להעבירו ממקום למקום שהוא היתר (כתבנו במק"א דהגדלת הכח והקטנתו אפשר דלא אסור, אך גם אם אסור אינו קרוי משום כך מלאכתו לאיסור כי לא לזה עיקר תפקידו) ואע"ג דחלוק הוא משעון אשר לאחר שהוא כבר ערוך הו"ל ממש ככלי שמלאכתו להיתר משא"כ מאוורר זקוק כל הזמן לחשמל שהוא מחובר אליו ומפעיל אותו, מ"מ נראה דמלאכתו לאיסור היינו שהכלי עומד שיעשה בו האדם מלאכת איסור, אבל בגלל זה שהכלי עצמו פועל ועובד ע"י זרם אין זה חשיב כמלאכתו לאיסור, ומותר משום כך לטלטל מכשיר שמיעה להקל על אנשים אשר אונם כבדה משמוע אף אם יש בתוך המכשיר בטריה ודולקת בו נורה קטנטנה ואין המכשיר חשיב משום כך כמלאכתו לאיסור, ובפרט שרק התחלת ההפעלה הוא דאסור אבל לא מה שממשיך לעבוד ונמצא שגם הכלי אינו עושה כלום, גם לענין נר אע"ג דאגן נקטינן כהתוס' דחשיב כלי שמלאכתו לאיסור, מ"מ הראב"ד והרמב"ן והרשב"א סברי דכיון שהוא רק בסיס לאיסור אבל אין עושין ממש בו מלאכת איסור אינו חשיב כמלאכתו לאיסור, עיין בחדושי רעק"א סי' רע"ט ובמשנ"ב שם בשעה"צ גם לענין מטה המיוחדת למעות, אך אע"פ כן אפשר דנד"ד חמור יותר שהרי החיבור עם החשמל עושים ממש עם גוף המאוורר ולא כנר שהוא עצמו אינו אלא בסיס, אך לעומת זה גם אפשר דקיל טפי כיון שלמעשה הוא כבר ערוך ומחובר עם החשמל מאתמול, גם יש לדון דנר בשעה שהוא דולק חוץ ממאי דחשיב ממש בסיס לדבר האסור חושבני דגם לא פקע ממנו השם שהי' לו קודם כלי שמלאכתו לאיסור אע"ג דעכשיו בשעה שהוא דולק עומד רק להאיר שהוא מותר, ולא למלאכת איסור, והי' גם כאן כיון שמאוורר לא מחובר חשיב כלי שמלאכתו לאיסור מפני שהוא עומד שהאדם יפעיל אותו ע"י החשמל, לכן אף בשעה שכבר מחובר לא נפקע ממנו השם של מלאכתו לאיסור, ולא דמי לשעון שאין רגילין כלל להפסיק הילוכו ולכן בשעה שהוא הולך שפיר רואין אותו ככלי מתוקן שמלאכתו להיתר ואין מתחשבין כלל בזה

ועתה נפן לבאר בנוגע להחשש השני שעם עשיית הקשר מתחיל תיכף פעמון הטלפון לצלצל. ונלענ"ד שיש לצדד בזה להקל, דהנה אהא דתנן אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין משום גזירה שמא יתקן כלי שיר, כתבו התוס' בכיצה ל' א': "דדוקא בימיהן שהיו בקיאים לעשות כלי שיר שייך למיגור אבל לדידן אין אנו בקיאים לעשות כלי שיר ולא שייך למיגור". והדברים הללו הובאו גם בשו"ע סי' של"ט סעיף ג' בהג"ה ועיי"ש בב"י שכתב: "ואע"ג דבפ"ק דביצה אמרינן שאע"פ שנתבטל טעם הגזירה לא נתבטלה הגזירה התוס' מדמי ליה למשקין מגולין דשרי האידינא לפי שאין נחשים מצויים". ואף שהא"י כתב באות א' דדוקא בטפוח וריקוד מקילין ולא בקשקוש זוג ושאר דברים, מ"מ מצינן סמכו להקל משום סברא זו של התוס' גם בכלי שיר ממש לענין אמירה לעכו"ם לנגן בכלי שיר בחופות כדאיתא בשו"ע סי' של"ח סעיף ב' בשם המרדכי ועיי"ש גם בדרכי משה, וכיון דצלצול פעמון הטלפון אף שמייוחד הוא להשמעת קול מ"מ לאו קול שיר הוא, ואיכא כמה רבואתי דס"ל דככה"ג שרי, ואף להרמ"א שפסק ד"אסור להכות על הדלת בטבעת הקבועה בדלת אע"פ שאינו מכוי' לשיר הואיל והכלי מיוחד לכך" עם כל זאת עיי"ש במשנ"ב שכתב בבאה"ל "לאו משום דהוא שכות גמור אלא משום דמיחזי כעובדא דחול", וכן משמע קצת בפרמ"ג סק"ג וכן בס' תו"ש שמתיר להקיש על הדלת בכלי המיוחד רק לשבת ועיי"ש שמביא מהכלכלת שבת סוף אות ל"ח שמתיר בשעת הדחק למשוך בשבת את הקלינגע"ל שבפתח עיי"ש.

ולבן אף שקול הצלצול נמשך כל הזמן שהאדם אוהו את השפופרת בגלל כיוון הזרם שמשנתה כל הזמן לסירוגין, מ"מ נראה שאף אם נחשוב את הדפיקה הראשונה ככחו הואיל והיא נעשית תיכף עם הלחיצה וחשיב משום כך ככח ראשון דהו"ל כגופו, מ"מ הדפיקות שלאח"כ אפשר שיש להם דין כח שני דחשיב רק גרמא, כיון דהחכור הראשון שנעשה על ידו הרי נפסק אלא שמאליו הוא חוזר ומתחבר שנית אפשר דהאי לאו כחו הוא כלל (ומה שהאדם אוהו את

12 / Electric Appliances

A. Electric Fan

1. Electric Fan That Is On

According to some Poskim, an electric fan that is functioning on Shabbos is considered a **כלי שמלאכתו לאיסור** ^[1]

1. יש לברר גבי כלים הפועלים מאליהם ע"י חשמל, כגון מאורר [fan], אם נחשבים לכלים שמלאכתם לאיסור, שהרי כדי להפעילם הוצרך לעשות מעשה איסור, או דילמא דעתה שכבר פועלים נחשבים לכלים שמלאכתם להיתר, דאף דכדי להפעילם הי' צריך לעשות מעשה איסור מ"מ עתה שהאדם משתמש ונהנה מן החפץ אין איסור נעשה, ועל כן עתה שכבר פועלים ליהוו כלים שמלאכתם להיתר. וכן יש לחקור בשעון שפועל מכח הכינון שנעשה בו כל יום או יומיים.

ומרן זצ"ל באג"מ או"ח ח"ג סי' מט כתב וז"ל: בדבר שעון עלעקטרי וכן פען שמחובר לעלעקטרי בחוט ארוך אם רשאי לטלטלו בשבת באופן שאין לחוש שינתקו ממקום חבורם להעלעקטרי, הנה שלא לצורך גופן ומקומן יש טעם גדול לאסור, שהרי הכח שעושה המלאכה בהן הוא באיסור ע"י חבורן להעלעקטרי, אף שאין עצם מלאכתן ענין איסור דהוראת השעות וגלגול הפען לעשות רוח אינו איסור כיון דעכ"פ נעשו באיסור, אבל לצורך גופן ומקומן מותר, עכ"ל. הרי מבואר מדברי מרן זצ"ל דעתה לאחר שהופעל וא"צ לעשות איסור כדי להשתמש בו, אעפ"כ נחשב לכלי שמלאכתו לאיסור. וכ"כ מרן זצ"ל באו"ח ח"ד סי' צא ס"ק ה. וע' בשש"כ פ"ג הלכה לה שכתב דמאורר חשמלי הוא כלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, וכן פסק בשו"ת באר משה ח"ח סי' לח ס"ק יא, ובאז נדברו ח"ח סי' לג אות ב.

אמנם ע' בשש"כ פכ"ח סכ"ד שכתב ששעון רגיל הוא כלי שמלאכתו להיתר ועי"ש בהערה נד שהביא מהגרש"ז זצ"ל וז"ל: דשעון חשיב כלי שמלאכתו להיתר, כי הכינון הוא רק רגע אחד, ואח"כ משתמשין בו רק להיתר ולא לאיסור, עכ"ל. וכנראה שהיה קשה להגרש"ז זצ"ל דכיון שאי אפשר להשתמש בשעון כי אם ע"י הקדמת מעשה איסור א"כ להו' דינו ככלי שמלאכתו לאיסור, ולכן כתב דכיון דהשימוש בהשעון הוא בדרך היתר והכינון הוא רק לרגע לכן אין חל שם איסור על הכלי. אמנם א"כ לכאורה מאורר [fan] צריך ג"כ להיות כלי שמלאכתו להיתר, דהרי לחבר את תקע החשמל [plug] הוא ג"כ רק רגע אחד. אבל כזכור השש"כ פסק שמאורר הוא כלי שמלאכתו לאיסור [אם לא שנאמר דהגאון ר' שלמה זלמן זצ"ל אכן יסבור שמאורר הוא כלי שמלאכתו להיתר, והשש"כ הוא שפסק מדעתא דנפשיה דהו' כלי שמלאכתו לאיסור].

וראיתי בספר ברכת השבת סימן שח שהעיר בסתירת השש"כ, וכתב לחלק בין שעון למאורר, ונעתיק מקצת מדבריו וז"ל: וי"ל בהסבר הענין דיש לחלק בין שעון למאורר, כי שעון עומד בעיקר להיותו פועל ושעון שאינו פועל זהו מקרה, לכן אף שהמצב

and may be moved [Care must be taken that one does not disconnect the plug when moving the fan.]

For example, one may move the fan if it is in a place

שהשעון אינו פועל הריהו מיעד לפעולת איסור הדיינו הכינון מ"מ פעולה רגועה זו אינה נותן שם מלאכתו לאיסור. משא"כ במאורד שעומד מתחילת יצירתו להיות פועל וגם שלא לפעול, ואדרבה אם אי אפשר להפסיק פעולתו נחשב זאת לקלוק ובלתי ראוי לשמשו כמובן, ולפי"ז מצב הכלי כאשר אינו פועל הוא רגיל ושכיח ואו דינו ככלי שמלאכתו לאיסור, ושם זה חל עליו גם אחר שתחבו וחברו להשמש משום שבלא הקדמת פעולה זו מערב שבת לא היה שייך להשתמש בו בשבת בדרך היתר, עכ"ל. וכדי להבהיר הדברים יש להוסיף דלכאורה כל כלי אינו שונה משעון, דכל כלי הי' צריך להוציא ולהבנות, ויש איסור בעשייתו כלי, אבל כיון שכבר נעשה שוב הי' מלאכתו להיות, ועל כן גבי שעון אמרינן שבכל יום נבנה מחדש. ורק כלי שהחלק מתשמישו הוא שיהי' מופסק ומופעל בכל עת כפי רצון האדם ככה"ג אין לומר שהחלק מתשמישו הוא חלק מעשיית הכלי, אלא הכלי נעשה למען עשות בו איסור או בכל עת, וכגון מאורד. וזה מ"ש בברכת השבת שאצל מאורד אם אי אפשר להפסיק פעולתו נחשב לקלוק, משא"כ בשעון. אבל אי אפשר לומר דהגאון ר' שלמה ולמן זצ"ל יסבור כן, דבספרו מנחת שלמה סימן ט כתב דמאורד הפועל הוא כלי שמלאכתו להיות, ומוכרח מזה דהש"ש בזה"ל: נראה דמאורד הוא כלי שמלאכתו לאיסור הוא דעת עצמו. דכתב שם הגר"ש בזה"ל: נראה דאף אם ננקוט שהפעלה המאורד והפסקתו הן מהדברים שאסור לעשותן בשבת וי"ט משום בונה וסותר, או איסור אחר מדרבנן, מ"מ לאחר שהוא כבר מחובר עם ההשמל מע"ש אפשר דהו"ל כשעון דאף שאסור לעורבו בשבת מ"מ נקטינן כמו שכתב הפנים מאירות בחי"ב סי' קכג דמ"ש בש"ע סי' שח סעיף נא דאסור לטלטל מורי שעות היינו "משום דבהני מורי שעות בלי שום תנועת האדם אינם יכולים לפעול פעולתם אשר משא"כ בשאר שעונים שמראיתם אופנים כחיות כי חיות הנה החי נושא את עצמו אשר קודם שבת נערך והולך מעצמו כ"י שעות למה יהיו הללו אסורים." וה"ג גם כאן, ואע"ג שהוא עומד גם להפסיקו דאסור, מ"מ פשוט הוא דלא קרוי משום כך מלאכתו לאיסור כמו שאין נר הדולק ביו"ט חשיב מוקצה מפני זה שרוגילים גם לכבות. הן אמנם דבשעה שהמאורד לא מחובר עם ההשמל שפיר חשיב כמלאכתו לאיסור כיון שעומד לחיבור עם הורם שאסור לעשותו בשבת, ודינו כשעון שעמד מלכת דחשיב מוקצה, ואע"ג דחלוק שהוא כבר מחובר אינו עומד אלא להעבירו ממקום למקום שהוא היתר, ואע"ג דחלוק הוא משעון אשר לאחר שהוא כבר ערוך הו"ל ממש ככלי שמלאכתו להיות, משא"כ מאורד וזקוק כל הומון להשמל שהוא מחובר אליו ומפעיל אותו, מ"מ נראה דמלאכתו לאיסור היינו שהכלי עומד שיעשה בו האדם מלאכת איסור, אבל בגלל זה שהכלי עצמו פועל ועובד ע"י זרם אין זה חשיב כמלאכתו לאיסור, עכ"ל. הרי מבואר להדיא מדבריו דמאורד כשעון ג"כ נקרא כלי שמלאכתו להיות בשעה שהוא פועל, וזה שלא כדברי הברכת השבת שכתב דיש חילוק בין שעון למאורד.

עכ"פ מבואר דנחלקו מרן זצ"ל והגאון ר' שלמה ולמן אויערבאך זצ"ל אם כלי שפועל ע"י עלקטריק אי נחשב ככלי שמלאכתו לאיסור או להיות, ועיין בספר קצות השבת בסוף הספר שהאריך אם מותר לטלטל מאורד הפועל בשבת.

that is needed (לצורך מקומו). Similarly, one may turn the fan to face another direction if the breeze is uncomfortable.^[2]

One may move the fan closer in order to obtain a stronger breeze (לצורך גופו).^[3]

Adjusting the Vents

One may move the fan's vents to any direction.^[4]

2. Electric Fan That Is Off

A fan that is not functioning on Shabbos is considered a category two שְׁמֵלֶאכְתּוֹ לְאִיסוֹר because it does not have a practical permitted use.^[5]

B. Washing Machine

A washing machine is a category one לְאִיסוֹר. However, the door of a washing machine may, depending upon circumstances, be a category one שְׁמֵלֶאכְתּוֹ לְאִיסוֹר or a כְּלִי שֶׁלֹּא שְׁמֵלֶאכְתּוֹ לְאִיסוֹר. If one normally uses the washing machine to store dirty laundry until one does the actual washing, the door is a כְּלִי שֶׁמְלֶאכְתּוֹ לְהִיטֵר. If, however, the dirty laundry is stored elsewhere (i.e. hamper), and the washing machine is only used for washing the dirty laundry, the door is a category one כְּלִי שֶׁלֹּא שְׁמֵלֶאכְתּוֹ לְאִיסוֹר.^[6] If a hamper is available, one should place the dirty laundry into it instead of the washing machine. The hamper is a כְּלִי שֶׁמְלֶאכְתּוֹ לְהִיטֵר whereas the washing machine and the door are כְּלִים שֶׁמְלֶאכְתּוֹ לְאִיסוֹר (see p. 19). In the event that one must place the dirty laundry into the washing machine, one may not close the door unless the place is needed, or it is to prevent a smell from escaping.

- 2. תשובת הגאון ר' שלמה ולמן אויערבאך זצ"ל, הובא בסוף ספר טלטולי שבת.
3. פשוט הוא.
4. שש"כ פי"ג הלכה לה.
5. הגאון ר' שלמה ולמן זצ"ל הובא בציון 1.
6. כן נראה, ולא הבנתי מה שכתב בספר שלמי יהודה פ"ב הלכה כא דבכל אופן נחשב הדלת לכלי שמלאכתו לאיסור.

הלכות שַׁבַּת סִימָן שח

המשך מעמוד קי

טו) שאף על פי שמייוחד לשימוש האנשים השוחים שם, מימי מוקצה הוא, מפני שאסור לשחות בים בשבת. וארגו חול שיחרוהו למשחק ילדים, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' עח) שאין החול שבו מוקצה. מאידך, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני ח"ג פס"ו סי' א) שאף חול זה דינו כמוקצה, כיון שמצוי שמשחקים בו באופנים האסורים בשבת, ולכן אין המשחק בו נחשב כשימוש של היתר בשבת.

באופן שתלך מעצמה, אבל אם דוחה אותה באופן שנעה מכוח מרשות הרבים לרשות היחיד, נחשב הדבר כהוצאה מרשות לרשות.

[ביה"ל ד"ה בטל]

שם מוקצה שיש על סף עקר וְחול (154).

(154) וחול שעל שפת הים, דעת הגר"ש אלישיב (שלמי יהודה פי"ג סי' ק

הלכות שַׁבַּת סִימָן שח

המשך מעמוד קיא

(178) והחז"א כתב (שם), שאין לדברים אלו שורש בגמי, ולמעשה, אף אם אינו דר בבית העני, מותר לו לטלטלם.

(179) ובשעה"צ (סי' קלג) כתב שרעה זו היא דעת התוס', ושלא כדעת הר"ן. אכן, החז"א כתב (שם), שכשעומד הנדר לשאלה או הפרה ואין דעתו למסור את הכבר לאחרים, יתכן שגם התוס' מודים לר"ן שנחשב הכבר כמוקצה, מפני שאינו ראוי לבעליו, וגם אינו מוכן לאכילת אדם אחר היום.

(180) וכן דבר שהובא מחוץ לתחום, שנאסר למי שהובא בשבילו, כתב השו"ע לקמן (סי' שכה סי"ח) שאינו מוקצה אף לגביו, וביאר המשנ"ב שם (סי' לח), שהוא משום שראוי דבר זה לישראל אחר. וכן מבואר ברמ"א לקמן (סי' תריב סי"י) שמותר לטלטל מאכלים ביום כיפור וליתנם לקטנים, למרות שאינם ראויים לו עצמו. אכן, בשו"ת רעק"א (מהר"ק סי' ה) מבואר שמאכלים נחשבים ביום כיפור כמוקצה, ותמה האור שמח (פ"ד מה"ל יום טוב ה"י) מדוע אסורים הם, הרי ראויים הם לקטנים.

ואכן, במקום שאין מצויים קטנים כלל, כגון במחנה צבאי המרוחק מהישוב, דעת הגר"ש אלישיב (שלמי יהודה פ"ח סי' עח) שמאכלים נחשבים כמוקצה ביום כיפור.

וכן קטניות בפסח, צידד הכף החיים (סי' תנג סי' יז) שמותר לכן אשכנו לטלטלן, הואיל וראויות הן לבני ספרד לאכילה, וכן דעת הגר"ש אלישיב (שלמי יהודה שם סי' עג) שאינן מוקצה. וכן כתב החז"א (א"ח סי' מט סי' טו) לגבי מצה שרייה, שאף הנהוגים בה איסור, מותר להם לטלטלה, שכן אף לשיטתם אין מצה זו אסורה מן הדין, אלא רק בתורת מנהג וחומרא.

וכן טלית שנקרעו ציציותיה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' לא) שאינה מוקצה, לפי שראויה היא לאדם אחר ללבישה אף בלא ציצית, כמבואר בשו"ע לעיל (סי' יד סי' ג), שהשואל טלית מחבירו פטור להטיל בה ציצית בשלושים יום הראשונים, וכן ראויה היא ללבישה באופנים נוספים.

נקיר אינם מוקצה, מפני שלא תלו אותם שם אלא לנוי. [וראה מה שכתבנו לעיל סי' ג, ששעון קיר שמקפידים שלא להשתמש בו לדבר אחר, דעת הגר"ש אויערבך שנחשב כמוקצה מחמת חסרון כ"ס].

[משנ"ב סי' קסט]

שם פחותים משלשה טפחים על שלשה טפחים (176).

(176) ולגבי חבל שבבית, כתב לקמן (סי' שיו סי' לג) שבסתם מוכן הוא לתשמיש, ואינו מוקצה.

[משנ"ב סי' קע]

בְּנֵי מִי שְׁהוּא בְּעֵלְיוֹ (177) וכו', דְּדָןָא קְשֶׁהָעֶשֶׂיר דְּרַבְּבִית הָעֵנִי (178) וכו', הוֹאִיל דְּמִתְרִים (179), וְאִפְּ הוּא עֲצָמוֹ מִתְרִי לְטַלְטְלוֹ (180).

(177) אמנם, אם זרקו העשיר לאשפה, ולקחו העני משם, כתב החז"א (א"ח סי' מג סי' ב) שמותר לעני לטלטלו, ואינו כשברי כלים, שבטלה חשיבותם על ידי זריקתם (כמבואר בשו"ע לעיל (סי' י)).

ולענין טלטול ספרי חשק וכדו' [נאסור לקוראם אף בימות החול, כמבואר בשו"ע לעיל (סי' שז סי' י)], שבעליו עברין ואינו נוהג בהם איסור, כתב הגר"ש אויערבך (טלטולי שבת עמ' יג) שאף על פי שלעברין עצמו יתכן שאין הדבר נחשב מוקצה, כיון שלא הקצהו מדעתו [וכן מבואר בדעת תורה לעיל (סי' ג) בשם שו"ת בית יצחק (א"ח סי' יג סי' י) שאינו נחשב מוקצה], מימי לגבי בני ביתו בודאי נחשב הוא כמוקצה. ובשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ה סי' כב אות ב) כתב, שלעברין אין הספרים האלו נחשבים כמוקצה, כיון שספרים אלו אין לאוסרם מחמת איסור מלאכה אלא רק מחמת האיסור לקרוא בהם, ואין איסור זה שייך אלא במי שנוהג באיסור זה, אכן למי שנוהג דיון וכהלכה בספרים אלו הרי הם מוקצה עבורו, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' י).

הלכות שַׁבַּת סִימָן שח

המשך מעמוד 222

(שבת פכ"א מ"ב), שכוונתו שלא הניח את האבן על מנת לכסות את החבית. ובח"י הריטב"א (שבת מט, א) כתב, שמדובר באופן שגם החבית משמשת לשמירת האבן.

את דבר המוקצה, ולא להיפך, כמו שכתב המשנ"ב לעיל (סי' רנט סי' ט) ולקמן (סי' שיא סי' כט), תירץ הבעל המאור (שבת מז, ב מדפי הרי"ף) שכאן מדובר בחבית המשמשת את האבן, וביאר בתוס' רעק"א